

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1885. Andra Kammaren. N:o 26.

Onsdagen den 18 Mars.

Kl. 7 e. m.

Fortsattes det på förmiddagen hållna sammanträde.

§ 1.

Till behandling förelåg Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 3, angående vissa delar af tullbevillningen.

Ang. införande af spanmålstullar.

Ordet lemnades till en början till

Herr Boström, hvilken anmält sig vilja framställa förslag i fråga om sättet för ifrågavarande betänkandes föredragning och som nu i sådant afseende anförde: Jag tillåter mig hemställa, att Kammaren måtte besluta, att de tre första punkterna i betänkandet föredragas först; att Kammaren derefter öfvergår till 32 punkten angående tull å omalen och malen spanmål och derefter till 23 och 24 punkterna angående tull å majs samt derpå återgår till 4:de punkten för att sedermera i ordning genomgå betänkandet. Jag tillåter mig erinra, att detta föredragningssätt blifvit föreslaget och godkänt i Första Kammaren.

Kammaren biföll hvad Herr Boström sålunda föreslagit; hvarefter, i enlighet med det sålunda fattade beslutet, först föredros, hvar efter annan, *punkterna 1—3*, hvilka biföllos.

Härefter skedde föredragning af *punkten 32*, innefattande Utskottets hemställan i anledning af de yrkanden om tull- eller inregistreringsafgifter å artikeln spanmål, alla slag, med undantag af majs, som blifvit vid innevarande riksdag framställda och hvilka yrkanden Utskottet sammanfattat i följande tabell:

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

Slag af Spanmål.	Föreslagna inregistreringsavgifter af Herrar				Föreslagna tullavgifter per 100 kilogram af Herrar					
	Friherre Klinckowström.			P. Pehrsson i Norrsund.	Bexell m. fl. samt J. Örwall m. fl.		E. G. Fredholm.			
	Procent af värdet.		Kr. öre.		Proc. af värdet.	Kr.	öre.	Kr.	öre.	
<i>Omalen:</i>										
Blandsäd.....	4 %, beräknad för 100 kgm till			—	41	8 %	1	50	—	—
Bohvet.....	4 » » » » » »			—	32	8 »	1	50	—	—
Hafre.....	4 » » » » » »			—	41	8 »	—	60	—	—
Hvete.....	4 » » » » » »			1	04	8 »	1	50	12	—
Korn.....	4 » » » » » »			—	46	8 »	1	—	8	—
Malt.....	4 » » » » » »			—	65	8 »	1	20	—	—
Råg.....	4 » » » » » »			—	49	8 »	1	—	10	—
Vicker.....	4 » » » » » »			—	57	8 »	—	60	—	—
Ärter.....	4 » » » » » »			—	57	8 »	1	20	—	—
Alla andra slag			—	—	8 »	1	50	—	—
<i>Malen:</i>										
<i>Gryn:</i>										
Hafre.....	4 » » » » » »			—	80	8 »	2	50	—	—
Korn.....	4 » » » » » »			—	60	8 »	2	50	12	—
Alla andra slag	4 » » » » » »			—	70	8 »	2	50	—	—
<i>Mjöl:</i>										
Hvete.....	4 » » » » » »			1	16	8 »	2	50	15	—
Råg.....	4 » » » » » »			—	60	8 »	2	50	15	—
Alla andra slag	4 » » » » » »			—	50	8 »	2	50	—	—

Utskottet hemställde, att Riksdagen måtte, med afslag å samtliga nu ifrågavarande yrkanden, besluta, att artikeln *Spanmål*, alla slag, omalen och malen, skulle fortfarande vara tullfri.

I en vid betänkandet fogad reservation af Herr *Dahl*, med hvilken Herrar *E. G. Boström*, *Fock*, Friherre *Barnekow*, *Lönegren*, *A. Svensson* i Lösen, *Lyth*, *H. Johnsson* i Broby och *J. E. Eriksson* i Ahlberga instämt, yrkades, att ifrågavarande framställningar måtte på det sätt bifallas, att införseltull åsattes

För *hvete*, omalet..... pr 100 kilogram Kr. 1: 20
 » *råg*, omalen..... » » » » 1: —
 » *korn*, omalet..... » » » » 1: —
 » *mjöl och gryn af spanmål, alla slag* » » » » 2: 50

I fråga härom anförde:

Herr *Herslow*: Herr *Talman*! Att vår jordbruksnäring för närvarande har att genomgå en svår tid är något, som vi icke få hvarken förneka eller förbise. Det är tvärtom ett faktum, som vi måste utgå från, då det gäller att granska de förslag, som här framlagts att gifva denna näring hjälp, då det gäller

att bedöma, hvarifrån detta tryck härleder sig, hurudant det för närvarande är och om botemedlet, som bjudes, är verksamt, lämpligt och billigt.

Vid denna granskning möta vi då genast ett faktum, och ett ledsamt faktum: Det lidande, vi söka hjälp mot, är icke lokalt begränsadt, hvarken så att jordbruket är den enda näringen hos oss, som är tryckt, icke heller så att jordbruket i vårt land är det enda jordbruk, som lider af våra dagars svåra konjunkturer. Andra näringar hos oss lida ock, bruksnäringen t. ex. har lika mycket att klaga öfver, ja, har till och med att beklaga ett längre tryck och ett tryck, som efter min uppfattning ser ut att blifva ännu långvarigare; och andra länders jordbruk har för närvarande mycket svårare tider än vårt, i synnerhet de länder, der hvetet är hufvudsädeslaget, således Frankrike och ännu mer England, men kanske mest Amerika.

Huru har denna bekymrets tid nu kommit? När det amerikanska secessionskriget, det stora inbördeskriget, var slut, veta vi att landet stod inför en mycket stor skuld, således ock inför tvånget att underkasta sig en stor uppoffring för att betala ränta och annuitet på denna skuld. Man grep sig då an på amerikanskt sätt och efter amerikansk måttstock. Man tog till indirekta skatter, som i medeltal sattes till omkring 30 procent på alla industrialer. Följden blef, hvad man kunnat vänta. Den plötsliga utsigten till stor förtjenst på industriens område drog kapital och krafter till jättelika anläggningar. Inom ganska kort tid hade produktionen hunnit förbi konsumtionen och en industrikras följde, såsom vi nog minnas. Den mängd arbetare och kapital, industrien bundit, kastades ut och fördes tillbaka till jordbruket, från hvilket de till största delen tagits, och nu börjades en åkerbrukskampanj, som, i bredd med emigrationens stigande utveckling, förde till enorma eröfringar under plojen för hvarje nytt år i början af 1870-talet. Samtidigt, åren 1870 och 1871, nådde man fram till nejder, till hvilka man ur åkerbrukssynpunkt icke funnit jämförelse i Amerika och sannolikt icke i hela världen, de stora sträckorna mellan Red River och Platte-floderna, bördiga prairie-land, slätt som ett golf, der plojen utan alla förberedelser kunde obehindradt sättas i marken och en ymnig skörd snart följde. Detta var för lockande för att man skulle inskränka sig blott till emigrationens kultur. Enskilde kapitalister och stora bolag, till en del förlagda med engelska penningar, såsom man sedermera kommit under fund med, inrättade jättefarmer. Man satte i gång häst- och ångplogar, hela batterier för plöjning, och sedan höstade man på samma sätt man odlat: den med maskiner mejade säden fördes direkt till de ute på marken placerade ångröskverken, harpades, rensades och kastades på vagnar, som stodo i beredskap på improviserade jernvägar, hvilka så godt som genast förde säden ut på den europeiska marknaden. Amerikas jordbruk in-

Ang. införande af spanmålstulor.

(Forts.)

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

träder med denna tid i ett nytt skede som exportindustri. Det är nemligen att märka, att för icke så lång tid tillbaka och ännu så sent som 1867 var det alls icke ovanligt, att sädespriset i New-York stod högre än i London och Berlin. Först med år 1871 började egentligen i Europa importen af amerikansk säd, relativt beskedligt till en början, men stigande sedan nästan hvarje år, tills den på vintern 1878—1879 uppnådde sitt maximum, omkring trettio millioner svenska tunnor. Ungefär vid detta belopp har den sedermera äfven hållit sig. Att verkan af denna stora plötsliga tillförsel icke genast visade sig på den europeiska marknaden, något som den faktiskt icke gjorde, kom sig hufvudsakligen deraf, att årtiondet 1871—1880 var för England en serie af alldeles undantagsvis olyckliga år. Under detta decennium fick den engelske jordbrukaren icke mer än tvenne medelgoda skördar, men åtta dåliga. Det årtiondet anses ha kostat den engelske farmaren hälften af det kapital, han egde. Då världens störste köpare, England, hade det största behovet af säd, gjorde detta, att världens störste säljare, Amerika, kunde lätt afyttra sin vara, utan att det tryckte på marknaden. Med 1880-talets ingång blef förhållandet annorlunda. För hvarje år märktes det, att man hade ymnigare tillgång på spanmål, än man varit van vid, och 1883 ansåg man, att den gått ned till hvad som måste betraktas såsom minimipris. I anledning häraf bildade sig i Chicago, nu för tiden den största spanmålsmarknad i verlden, mäktiga ringar, som bundo 1883 års öfverskott, och att detta icke var litet, kan man finna deraf, att värdet af den spanmålskvantitet, hvaröfver dessa ringar direkt eller indirekt förfogade, uppskattats till 50 millioner dollars eller nära 200 millioner kronor. Denna ring kvarhöll spanmålen till år 1884, och spekulationen lyckades verkligen något höja prisen på nytt. Men då kom en förut icke anad faktor med i marknaden: australisk spanmål inkastades deri till billigt pris, och Chicagoringen sprängdes. Öfverskottet från år 1883 kastades sålunda in i marknaden 1884 och mötte der den rikaste skörd man haft på 50 år. Samtidigt egde i Amerika en nedsättning af jernvägstaxorna rum i följd af jernvägskriget; de usla skeppsfrakterna under åren 1883 och 1884 gjorde ock sitt till att sänka spanmålspriset till ett minimum. På hösten 1884 förespådde också spanmålsmarknaden i Wien, hvilken numera är tongifvande i afseende på spanmålsprisen, så lågt pris, att det icke varit lägre på ett århundrade — så långt ned sjönk det verkligen icke, men — lågt är det.

Det kan vara skäl tillse, huru långt vi i detta fall kommit i Sverige. Om vi först taga *hvetet*, så står detta sädesslag alldeles abnormt lågt, och vi hafva i sjelfva verket icke mer än en gång på 30 år haft så lågt pris på hvete. Priset var detsamma som under åren 1864 och 1865, således för jemnt 20 år sedan. Medelpriset för hvete under senaste 20 år är deremot fulla 35

procent högre än det pris, vi nu hafva. Vi kunna lätt göra oss ett begrepp om, hvilket tryck detta utöfvar på de spanmålsproducerande länder, der hvetet hufvudsakligen odlas. Men hos oss är hvetet icke hufvudsäden. Det spelar en betydande roll i Upland och Östergötland, delar af Vestergötland och Skåne, i synnerhet på de stora gårdarne. För de mindre egendomarne är deremot hvetet äfven här icke lika betydande och för den större delen af vårt land spelar hvetet icke alls någon roll. För landet i dess helhet kan man därför säga, att, äfven om det låga hvetepriset kännes såsom ett tryck för många enskilda, det dock icke är någon nationalförlust, efter som vi under de sista fem åren från utlandet köpt skiftesvis 125- à 300,000 tunnor, under det vi endast utfört ett quantum, vexlande mellan 5,000 och 30,000 tunnor per år.

Hvad *hafre* beträffar, kan icke med skäl sägas, att priset är lågt, ty det har funnits långa tidsperioder, årsserier, då det varit lika lågt, ja icke så litet lägre än nu. Detta sädesslags prisställning skulle således icke kräfvat någon skyddstull; men för öfrigt är det ju vår hufvudsakliga export, i fråga om spanmål, enär exporten deraf är 3—500 gånger så stor som importen. Af hafre infördes under år 1883 11,000 och exporterades 3,360,000 tunnor. Här skulle sålunda en tull icke vara af den ringaste betydelse; den skulle icke hafva någon verkan, och därför hafva också reservanterna följdriktigt i det framlagda förslaget strukit denna tull.

Kornet är långt ifrån att vara tryckt, i sjelfva verket är det synnerligen väl placeradt, relativt till den öfriga spanmålen. Vi kunna i Skåne för bästa malkorn räkna 110 à 112 öre per lispund; här i Stockholm betingar det kanske 10 öre högre pris. I England har nu under flera veckor kornpriset varit pr kvarter endast en shilling sterling under hvetet. Kornet har således i prisskalan eröfrat sig en plats, som det förut aldrig någonsin egt. Då vi dessutom äfven af denna vara exportera 2 à 3 gånger så mycket, som vi införa, vet jag icke, hvarför ej reservanterna låtit dessa skäl föra dem till samma beslut i afseende på kornet som i fråga om hafren.

Rågen! Ja här ha vi i sjelfva verket frågans brännpunkt; skydd för råg är hvad som egentligen menas, då det är fråga om spanmålsskydd, åtminstone såsom frågan i år framträdt. Emellertid kunna vi äfven i fråga om rågen icke säga, att den för närvarande står *ovanligt* lågt. Förhållandet är nemligen, att vi under senare tider haft flera år, då medelpriset varit lägre. Så har det varit åren 1864, 1865, 1870, 1878 och 1879. Jag medgifver emellertid gerna, att priset nu är ganska lågt och nog kan ingifva odlaren bekymmer; men för min del ser jag en annan utväg att komma undan detta tryck än att behöfvat tillgripa tullar.

Jag ser den nemligen just i den punkt, der man annars

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

Ang. införande af spanmästullar.
(Forts.)

velat se den största faran för oss, i den tyska tullagstiftningen. Som herrarne säkert veta, intaga vi jemte Spanien en särdeles fördelaktig ställning inför denna tullagstiftning. Under det andra land äro skyldiga betala 30 riksmark för 1,000 kilogram, ingår svensk råg för blott 10 mark per 1,000 kilo, hvadan vi der för svensk importerad vara göra en vinst af 1 krona 80 öre per 100 kilo eller ungefär 2 kronor per tunna. Detta är på sätt och vis en exportpremie, som Tyskland betalar oss. Jag förbiser visst icke att häraf åtskilligt går bort i frakter och dylikt, men att jag icke är ensam om min åsigt rörande denna tullskilnads betydelse och att det icke är ett hugskott af mig att häri finna en verklig ljusning för vår rågproduktion, därför är den omständigheten det bästa beviset, att alla de tyska importagerterna efter tullsatsernas införande vändt sig till svenske affärsmän med förslag och förfrågningar rörande svensk rågs exporterande till Tyskland. Jag har här på mig några bref angående sådana affärer; de innehålla alla ungefär detsamma, och jag skall be att i öfversättning få uppläsa några rader ur ett af dem, dateradt Lübeck den 21 Februari:

»Det är» — fortsätter brefskrifvaren efter att ha redogjort för de olika tullsatserna — »derför att förutse, att de tyska marknaderna skola söka täcka sitt behof af utländsk råg från dessa mest gymnade länder, dit *Sverige* och *Norge* höra, Ryssland och Danmark deremot icke. Vi tro oss därför ej taga miste, då vi antaga, att under dessa förändrade förhållanden en mycket betydande importaffär i svensk råg skall utveckla sig på vår plats.»

Det är svårt att säga, *hvilken* lyftning detta kan medföra, men så mycket är för mig klart, att det åtminstone har makt att förändra den prisställning, öfver hvilken nu så mången klagar, att den ryska rågen på svenska marknaden står några öre högre i pris än den svenska. Det är alldeles gifvet, att detta förhållande kommer att kasta om, så att den svenska rågen blir högre än den ryska på svenska marknaden; ty vi veta hädanefter att vid den tyska tullgränsen är den svenska rågen värd 2 kronor mer än den ryska; och vi hafva icke så långt till den tyska tullgränsen.

Genom en tull på rågen skulle vi naturligtvis förstöra för oss denna fördel. Vi lyckades derigenom endast få rågen för oss sjelfva dyrare och derigenom mjölet dyrare och brödet dyrare. Här motser jag genast två anmärkningar. Tullen på spanmål, säger man, åstadkommer ingen förhöjning i spanmålspriset; den bidrager endast till att bevara den inhemska marknaden åt oss sjelfva. Och, tillägger man, likasom om man icke vore riktigt viss om sanningen af detta sitt påstående, äfven *i fall* tullen skulle höja spanmålspriset, gör denna höjning ingen inverkan på brödspriset. Ett par ord ber jag få egna åt dessa satser, emedan det

dock ligger någon sanning deri — såsom det ofta är fallet med dylika påståenden, ty det, som icke alls finnes sanning uti, det har icke länge kurs. Man både kan och har framlagt långa års-serier från de tider, då vi ännu hade spanmålstullar, visande att medelpriset då var lägre än det varit under senare tider, då vi icke haft spanmålstullar, och i Tyskland har man på furst Bismarcks föranledande utarbetat mycket utförliga tabellverk i samma syfte. Dessa siffror ådagalägga dock endast *den* sanningen, att inga någorlunda rimliga tullsatsar äro i stånd att motväga omkastningar i årsväxten, likasom ock att icke en rimlig tull motsvarar den stegring, som alldeles naturligt följer i värdena under 20 år i ett samhälle så skarpt framåtgående som vårt. Det är vidare någon sanning i den satsen, att en rimlig spanmålstull icke höjer priset på spanmål, utan blott bevarar den inhemska marknaden åt producenten, *för så vidt* nemligen produktionen af denna vara något så när motsvarar konsumtionen af densamma. Men helt annorlunda blir förhållandet med en vara sådan som rågen hos oss, der den öfverskjutande importen under de senaste fem åren uppgått till 200,000 kubikmeter omalen och 15 à 18 millioner kilogram malen vara, således motsvarande ett sammanräknadt belopp af nära 1½ millioner tunnor. Vår egen rågproduktion under femårsperioden 1879—1883 utgör 3½ till 4⅓ millioner tunnor per år, hvadan vi sålunda importera öfver ⅓ och stundom ända till hälften mot hvad vi producera. Huru länge dröjer det icke, innan vi kunna ändra detta förhållande! Och tills detta skett, kommer tullen ovilkorligen att verka till fördyrande af priset. Den svenska rågens pris skulle genom tullen blifva lika med den ryska rågens *plus* tullen, *minus* några öre, motsvarande den ryska rågens något högre kvalitet.

Differensen komme att vexla. Under dåliga år verkar tullen fullt, under goda delvis och under ymniga icke alls. Jag ber att till förklaring få taga ett exempel, som jag skall söka finna af enklaste slag. Jag föreställer mig, att tio personer äro inne uti ett matrum, hvarest endast 9 portioner mat äro inburna. Dessa nio portioner skulle i och för sig betinga 50 öre stycket. Men så kommer en stark man och ställer sig för dörren samt säger: här få icke inkomma några flere matportioner utan emot 50 öres extra betalning till mig. Hvarje portion, som utifrån skall in, stiger naturligtvis dermed till 1 krona. Om nu de tio i rummet innevarande personerna äro mycket hungriga samt beqvämt kunna betala, blir följden, att man bjuder öfver hvarandra om de 9 redan inkomna portionerna, till dess priset å dem uppgår till åtminstone i det närmaste 1 krona. Men det går i regeln icke fullt till på detta sätt; man får tänka sig, att åtminstone en af de tio icke har lust eller råd att betala så mycket som 1 krona eller nära derintill. Han afstår då alldeles eller bjuder till exempel 60 öre och stannar derefter. I detta fall återstå 9 portioner

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

för de 9 öfriga personerna, tillgången motsvarar efterfrågan och priset stiger ej mer. Tänka vi oss, att det i matrummet finnes endast 7 eller 8 portioner, så blifva förhållandena svårare. Pristegringen starkare. Men äfven då finnas säkert somliga, som måste helt afstå, andra, som äro mindre hungriga, kunna kanske dela en portion, o. s. v.; man går med, till dess priset uppgått till t. ex. 75 öre per portion, men vid denna punkt har konsumtionen af tvånget krympt i hop sig till att motsvara tillgången. Men — finnas deremot icke flere än 3 eller 4 portioner inne i matrummet, då gå alla de innevarande portionerna nästan genast upp till 1 krona, och de utanför varande portionerna strömma in. På enahanda sätt förhåller det sig med tullarne. Motsvarar produktionen någorlunda konsumtionen, så verkar icke tullen eller verkar åtminstone högst obetydligt, men ju mindre produktionen är i förhållande till konsumtionen, ju starkare verkar tullen. Man söker väl så länge som möjligt hjälpa sig med annat, så t. ex. i detta fall med potatis i stället för säd; men är trycket mycket hårdt, d. v. s. tillgången alldeles för knapp, och är köpeförmågan någorlunda stor hos nationen (missväxt i Kina höjer föga rispriset, men missväxt i England höjer genast hvetepriset), så verkar tullen med hvarje öre af sitt belopp. Den sats man från tullskyddslägrer ofta får höra, att spanmålstullen utjemnar och stadgar årsprisen på spanmålsmarknaden, är därför så långt ifrån sann, att den tvärtom skärper skillnaden emellan de olika skördeåren. Är det godt om spanmål, verkar tullen icke synnerligen, men är det åter allmänt ondt om spanmål, skrufvar den upp redan för handen varande hangerspris ytterligare med tullens hela valör.

Men, säger man, låt vara att tullen höjer spanmålspisen, så är det likväl alldeles icke förhållandet, att spanmålspisens höjande äfven höjer brödsprisen. Också i denna sats ligger någon sanning, nemligen först och främst den sanningen, att spanmålspisens höjande icke genast *häftigt* inverkar på brödsprisen, utan att det drager om någon tid innan konkurrensen härutinnan hinner verka, och vidare den sanningen, att på priset å det finaste brödet höjning af spanmålspisen spelar en föga betydande roll. I afseende å en sådan verklig konstprodukt, som t. ex. det finaste brödet i Paris, inverkar en eller annan procent variation i hvetepriset icke synnerligt till brödsprisets ändring. Också ville bagarne derstädes, som bekant, oaktadt regeringens ifriga framställning, icke med en enda centime sänka priset på sådant bröd i anledning af hveteprisens närvarande låga ställning, ehuru de visserligen, i parentes anmärkt, sedermera begagnat den höjda hvete-tullen till grund för någon höjning. Om jag emellertid antager att hvarje tunna hvete hos oss belades med t. ex. en krona i tull, tror jag icke att i fråga om våra finaste brödsorter, exempelvis gipfeln, kronbrödet, mandelkakan eller dylikt bröd, denna tull skulle synnerligen bidra att höja priset derå eller

föranleda brödets aftagande i vigt. Men förhållandet gestaltar sig helt annorlunda i fråga om de simplare brödsorterna, hvilka tillverkas på det enklaste sätt, och deri mjölet är, jemte det kostnadsfria vattnet, det enda råämnet. I afseende å dessa brödsorter är råvarans pris afgörande för produktens, och den minsta förändring i råvarans pris verkar genast till ändring i priset å produkten. Jag har för att kontrollera detta förhållande telegraferat till Malmö med förfrågan, om det nuvarande priset för groft rågröd per lispund, och fått till svar, att sådant bröd kostar derstädes i dag en krona per lispund. Förra året samma dag kostade samma bröd 1 krona 20 öre per lispund, och denna skilnad motsvarar fullständigt skilnaden i rågrödet i Mars i år och i Mars i fjor. Jag påminner mig också mycket väl den tid, då dylikt bröd kostade 1 krona 50 öre per lispund. Detta bröd är den stora arbetande stadsbefolkningens hufvudsakliga födoämne. Härtill måste vi taga i betraktande den stora mängd af svenska medborgare, hvilka i sina hem sjelfva bereda sitt bröd, och för dem, det måste väl erkännas, har mjölets pris en viss inverkan på brödet. Det är således så, att i den förmögnes hushåll gör en moderat spanmålstull just ingenting; brödkostnaden är der icke någon stor post i hans hushållsbok, och dessutom begagnar han brödsorter, på hvilka en stegring i rå- eller hveteprisen har minsta inverkan. Men för den fattige åter, hvars hufvudpost i budgeten just utgöres af brödet, och som begagnar det bröd, på hvilket äfven den minsta stegring i mjölpriset genast inverkar, för honom skall den minsta höjning eller sänkning i spanmålstullen spela en afgörande roll. Tullen på spanmål är således en indirekt skatteform, af den art, att den träffar den skattskyldige i alldeles motsatt förhållande till hans skatteförmåga. Dertill kommer den omständigheten, att om han är alldeles ensam och således lättare kan försörja sig, så skattar han icke mer än för sig sjelf, för sin egen mun, men har han hustru och barn, har han många munnar att fylla, då växer hans »bröds katt» i direkt stigande proportion. Det är den skattens rättvisa!

Då vi tala om spanmålstullen såsom en skatt, ligger nära till hands en annan synpunkt, ur hvilken man ock bör se denna sak, och det är, huru den tager sig ut såsom »skattelindring». Man har ju nemligen hört denna spanmålstull bjudas såsom en ersättning för den länge önskade, ja vi kunna väl säga nu såsom nödig erkända nedsättningen i de bördor, som tynga skattejorden; och man har sagt, att spanmålstullen skulle såsom en sådan »lindring» verka vida kraftigare än grundskatteafskrifning. Det är dock det lilla felet med denna lindring, att den är alldeles enorm för innehafvarne af de stora frälsegodsens, som inga grundskatter ha, men deremot ofantligt ringa för egarne af de små skattehemmanen. Spanmålstullen såsom skattelindring är precis lika rättvis som spanmålstullen såsom skatt.

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

Det botemedel, som man nu bjudes i spanmålstull för jordbrukarnes lidanden och svårigheter för närvarande, är således icke något *verksamt* botemedel. Det verkar, som jag sade, icke så litet för de stora jordegarna, som hafva mycket att sälja och som just sälja den produkt, hvilken för närvarande är mest tryckt, men den verkar deremot ganska litet för den mindre hemmansägaren, som har litet att sälja; och för honom kommer denna verkan dessutom alldeles att upphävas derigenom, att den drager med sig ett fördyrande af alla hans egna förnödenheter. Ty »skydd för jordbruket», som det heter, för ovilkorligen med sig ökad skydd åt öfriga näringar. Ha vi genom att bevilja spanmålstull fördyrat lifsmedlen och sålunda höjt produktionskostnaden för samtliga näringar, så uppstår från dessa ett sådant rop på hjälp, att vi icke kunna hålla deremot, och då kommer denna hjälp att utkrävas i ett fördyrande af de nödvändighetsartiklar, som jordbrukaren sjelf behöfver. Spanmålstullen är heller icke något *lämpligt* medel. Då spanmålstillgången är riklig och prisen så låga, att man rimligtvis kan önska få upp dem högre, då verkar tullen ingenting, men då vi hafva dyrtidspris, då drifvas dessa ytterligare upp, så långt tullen når: Tron I, mine Herrar, att om den ett enda år fått verka på sistnämnda sätt, fått verka fullt, nationen då behåller denna tull? Nej, det blir ett sådant rop att Riksdagen ögonblickligen måste taga den bort, ja kanske Kongl. Maj:t nödgas taga bort den emellan tvenne riksdagar. Ja, kunna vi, som vunnit någon erfarenhet om spanmålstullars bestånd, ens tvifla på att, om vi sätta denna tull i år, vi icke nästa år eller året derpå få taga bort den. Det blir en evig kastning i tullagstiftningen, och i tullagstiftning är osäkerhet och omkastning ännu betänkligare än äfven det betänkligaste system. Om botemedlets *rättvisa* ha vi nyss talat.

Jordbruket är tryckt, men bergsbruket, industrien, fabriksrörelsen, handeln och sjöfarten, arbeta icke alla dessa äfven under svåra konjunkturer? och skulle verkligen sättet att upphjelpa hela vårt tryckta land vara, att vi ömsesidigt börja på att plocka hvarandra? Mine herrar af Andra Kammaren! Vi kunna ju kanske anse oss företrädesvis representera de många, de små. Kan det då gerna vara vår uppgift att, för att gifva mest åt dem, som minst behöfva, lägga tyngsta bördan på dem, som minst kunna bära? Vår tid har sitt ekonomiska bekymmer, men — om våra förfäder kunde se denna tid, säkert skulle de finna den vara en lycklig, underbart välsignad tid. Se vi på vårt lands gamla ekonomiska historia, så är den, såsom de flesta andra länders, nej, mera än de flesta andra länders, skildringen af en nästan oafbruten följd af mer eller mindre bistra, mer eller mindre fullständiga hungerstider. Det barkblandade hafrebrödet infann sig temligen regelbundet, än i den ena landsdelen, än i den andra, periodvis i hemmansägarens gård, och det oblandade barkbrödet i

torparens hydda. Vår tids ofantliga utveckling af kommunikationerna har fört de olika landsdelarna tillsammans, knutit hela jordens skilda länder i hop och sålunda bildat en verdensassuransförening mot hungern. Denna förening har det kinkiga med sig, att när det någon gång blir öfverflöd på alla trakter samtidigt, då uppkomma mycket billiga pris. Men vår jord är icke så skapad, att ett sådant förhållande någonsin blir regel. Och så mycket har den å andra sidan gjort, den nya tiden, som jemt bringar det ena landets tillfälliga öfverflöd till hjälp åt det andra landets tillfälliga brist, att vi nu under mer än tvenne årtionden haft *det rena rågbrödet*, forne svenske mäns lyxföda, hemmahörande på hvarje fattigmans bord i vårt land. Det var likvisst icke en tom, innehållslös fras, det var en suck ur det innersta af djupt pröfvade hjertan, en bön inspirerad af århundradens lidanden och bittra erfarenhet, de ord, som våra förfäder satte i kyrkobönerna, orden: mot »hunger och dyr tid», derifrån de bådo Gud bevara sig och de sina. Ty hunger, för dyrt bröd, för litet bröd, det var verkligheter, mot hvilka de ofta stodo öga mot öga. Vi ha att klaga öfver ett annat ondt, vi söka botemedel mot för billig tid, för mycket bröd. Det är en hemsökelse, den också, jag medgifver det, men — våra förfäders var värre! Låt om oss ej glömma den jemförelsen! Låt om oss sky hvarje steg, äfven det minsta, äfven det, som blott ser ut som ett steg i riktning till att återföra forna dagars hemska gäst, han som en gång var en stor gäst i svenska hyddor, fram till en plats vid våra efterkommandes bord! Låt om oss undfly bröds-katten såsom en ful tanke! Herr Talman: Jag anhåller om bifall till Utskottets hemställan.

Ang. införande af spanmålstullar.

(Forts.)

Herr Boström: Herr Talman! Det är ett rätt egendomligt förhållande, att en talare, som hyllar den åsigt, som är utskottsmajoritetens, börjar debatten. Jag föreställer mig, att orsaken icke kan vara någon annan, än att han funnit sig mindre nöjd med den utredning, Utskottet lemnat, och ansett sig böra förbättra densamma. Jag är med honom ense i fråga om behöfvet af en bättre utredning, än den Utskottet lemnat. Herrarne veta, att Bevillnings-Utskottet arbetar på två afdelningar. Den afdelning, jag tillhör, har icke behandlat denna fråga i första hand; jag har således deltagit i dess behandling endast i Utskottets plenum, men det får jag säga, att när jag fick se detta betänkande, kände jag förvåning och sviken förväntan. Jag hade trott, att, när så intensiva klagomål framkommit öfver jordbrukets tryckta ställning, jag skulle få se en utredning, under hvilka förhållanden jordbruket arbetade, huru vida det funnes grund för klagomålen, och hvilka botemedel kunde anvisas. Men jag har icke funnit något sådant. Det finnes visserligen ett erkännande, att klagomålen äro berättigade. Det finnes också ett påstående, att de föreslagna botemedlen icke äro lämpliga, men fåfängt spårar man efter

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

hvard som är att göra för att förbättra den omtalade tryckta ställningen. Utskottet anmärker, att samma klagomål försports öfver hela världen och finner deri endast en anledning att påstå det ingenting är att göra. Utskottet har ingenting annat åstadkommit än en helt vanlig kria öfver frihandeln och dess välsignelser. De sakliga förhållanden, att dessa klagomål, framställda i andra länder, hafva föranlett dessa länders representationer att pålägga dessa så mycket förkättrade tullar, anser Utskottet icke ens värdt att omnämna, mycket mindre att söka utreda, hvad inverkan dessa främmande länders skyddstullar kunna hafva på oss. Utskottet har sett saken uteslutande från teoretisk synpunkt, det talar blott om teorier, och dock är detta en sak, som uteslutande måste ses från praktisk synpunkt. Det är naturligtvis svårt att kritisera Utskottets betänkande för den, som vill se saken från praktisk synpunkt, då Utskottet afhandlat den från den teoretiska sidan, men det är gifvet, att *fullständigt* har Utskottet icke kunnat undgå att beröra äfven praktiska förhållanden, och jag skall anhålla att på några ställen få följa Utskottet och visa, huru föga hållbara dess uppgifter äro.

På sidan 13 anmärker Utskottet, sedan det erkänt de svårigheter, hvarmed jordbruket nu har att kämpa: »Huru vida åter dessa svårigheter ega sin grund i våra klimatiska och finansiella förhållanden, såsom både nu och tillförene ofta blifvit påstådt, torde deremot med fullt skäl kunna betvivlas, så vida man nemligen vill uppställa jemförelse mellan Sverige och de länder, emot hvilkas konkurrens skydd nu företrädesvis begäres. De produktionsvilkor, som i Finland, Ryssland, Nordamerika och Ostindien förefinnas för sådana jordbruksalster, som till Sverige importeras, torde, om än i ett eller annat afseende fördelaktigare än hos oss, deremot i andra tvärt om vara de sistnämnda vida underlägsna.» Jag tillåter mig dervid först erinra, att mig veterligen det icke framstälts några klagomål öfver konkurrensen med Finland. Jag vet väl att Finland hitför utsädesspanmål, men deröfver har jag, som sagdt, icke hört några klagomål. Hvad deremot angår de andra länderna, eller Ryssland, Nordamerika, Ostindien, så har jag fullkomligt reda på, att de i produktionsförmåga ligga öfver oss i många afseenden. Rysslands bördiga jord, eller den så kallade svarta jorden, torde herrarne nog känna till. Den är så bördig, att den kan besås och skördas utan gödning, hvilken endast skulle åstadkomma förminskad kärna. Ryssland lider icke brist på kommunikationsmedel. Ryssland har numera fullständiga jernvägsnät och kanalsystem. Rysslands produkter komma också nu redan samma höst, de skördas, i marknaden, då de deremot förut aldrig utfördes förr än året derpå. Men Ryssland är ändock icke vår värste konkurrent, ty der kan man icke taga mer än en skörd om året. I Ostindien, Afrika och Australien skördar man der-

emot två gånger om året, och dessutom få dessa länder sina skördar aldrig skadade af nederbörd under skördetiden till följd af de bestämda regnperioderna. Detta måtte väl vara företräden, som dessa länder hafva framför oss. Men i hvilka afseenden ligga dessa länder då efter oss? Jag kan icke tänka mig, hvori det skulle bestå, och beklagar, att Utskottet icke funnit skäl yppa det.

Utskottet fortsätter vidare:

»Att det ena landets konkurrens stundom tvingar det andra att i större eller mindre grad ändra arten af sin produktion innebär, enligt Utskottets öfvertygelse, ingen verklig nationalförlust för det senare landet, om än sjelfva öfvergången från den ena produktionsarten till den andra icke kan försiggå utan mer eller mindre betydande omkostnader och andra olägenheter. Fast hellre måste det anses fullt öfverenstämmande med naturens egen anordning, att hvarje land till föremål för sin produktiva verksamhet väljer sådana, i afseende å hvilka det kan påräkna den bästa ekonomiska framgång.» Och slutar denna framställning med följande ord: »Om härigenom ensidighet i produktionen inträder, som ställer landet i visst beroende af andra länder, så är detta beroende städse ömsesidigt och kan därför endast befordra samfärdseln emellan folken. På längden lära ock alla försök att framtinga en produktion, för hvilken landets förhållanden ej lämpa sig, befinnas fruktlösa» o. s. v. Jag vill nu först fästa mig vid ordet *ömsesidigt*. Hvad menas här med detta? Kan det kallas ömsesidighet, att, då vi förut öppnat våra portar på vid gafvel för den utländska importen, alla andra länder stänga sina portar för oss. Herrarne veta väl, att i Europa finnas endast Danmark, England, Belgien och Nederländerna, som tillåta, att spanmål fritt importeras dit. Alla andra länder hafva belagt spanmål med införselstull. Med hvad rätt talar då Utskottet om ömsesidighet? Vidare torde vara bekant, att Tyskland nyligen åsatt hög importtull å trävaror. Jag frågar åter, kan detta kallas ömsesidighet? Hafre, som är bland våra förnämsta exportartiklar, har man i Frankrike nyligen belagt med tull af en och en half frane per 100 kilogram. Är det också ömsesidighet? Utskottet säger, att man måste ändra arten af sin produktion och öfvergå till sådana produkter, för hvars frambringande landets förhållanden lämpa sig. Låt oss då se efter, hvilka produkter lämpa sig för vårt landtbruk. Vi behöfva ej gå långt tillbaka för att komma till den tid, då vi producerade råg och hvete ej blott tillräckligt för eget behof utan ock till export. Odlingen af dessa sädesslag har under senare tider gått allt mer och mer tillbaka, och förhållandet är nu sådant, att här icke kan produceras hvarken råg eller hvete ens till eget behof, utan hafva vi blifvit tvungne öfvergå till hafreodlingen. Jag frågar: Har då klimatet förändrat sig, eller har jordens alstringsförmåga hos oss minskats? Visserligen

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

icke. Lämpar sig då icke vår jord för odlingen af dessa ädlare säden? Ingen torde kunna bestrida det. Hvad kan då orsaken vara till denna produktions tillbakagående? Jo, det beror på ett annat förhållande: Vårt jordbruk har varit en näring, som förut burit sig tillfredsställande. Visserligen arbetade det här under väsentligt mera ogynsamma förhållanden än i andra af naturen mera gynsamt lottade länder, men det hade ett naturligt skydd, som utjemnade denna olikhet i afståndet länderna emellan och i kostnaden att bringa dessa länders produkter till oss. Så är icke längre förhållandet. Menniskans snille har fullkomnat samfärdsmedlen så till lands som sjös och dymedelst fört länderna närmare hvarandra. Frakterna hafva fallit betydligt, men hvem dristar säga, om ej sådana uppfinningar kunna göras, som möjliggöra en ännu billigare samfärdsel. Men deremot har det icke stått och står ej i människans makt att ändra de klimatiska förhållandena. Det är därför vårt jordbruk arbetar under ett ständigt växande tryck utifrån, det är därför all denna klagan förspörjes. Men hvad kan då vårt jordbruk lämpa sig för? Jo, mine Herrar, som hypotek för utländsk skuldsättning. Men nog kommer den tid, då utlänningarne icke längre vilja belåna vår jord, och den således icke ens lämpar sig dertill. Jag har här i min hand ett utklipp ur en tidning, som icke är tullskyddsvänlig, nemligen Stockholms Dagblad. Der lemnas med ledning af officiella berättelser några uppgifter om in-teckningsförhållanden i Sverige för år 1883. Der visas, att det in-tecknade beloppet under nämnda år ökats med 4,900,000 kronor, och att å landsbygden in-teckningarne ökats från 35,7 procent till 37,7 procent af taxeringsvärdet. Huru länge kan detta fortsättas? Hvart skall man sedan, när detta icke går längre, taga vägen? Jag vet, att man kommer att svara, att man kan exportera smör och kreatur. Det är sant, att de äro de produkter, som för närvarande i Sverige löna sig bäst för export. Herrarne torde också hafva inhemtat af export-siffrorna, att landtbrukarne äfven med synnerlig energi slagit sig härpå. Men vår kreatursexport är en vanskelig affär. Ett enda sjukdomsfall utestänger oss från vår enda afsättningsort, den engelska marknaden. Nödgas vi sjelfva slagta våra kreatur och exportera köttet, råka vi ut för en förödande konkurrens med andra köttexporterande länder, särskildt Syd-Amerika med sina massor af kreatur, hvilka hittills slagtats endast för hudens skull, hvarefter köttet blifvit bortkastadt, men hvilket nu deremot i fruset tillstånd börjat föras till England. Vårt smör har sin marknad nästan uteslutande i England. Smörpriset har redan fallit. Dessutom hafva vi en farlig konkurrent, för hvilken man kanske ej än gjort sig fullt reda, i det konstgjorda smöret, till hvilket jag torde få anledning en annan gång återkomma. Man måste för öfrigt akta sig för att hänga allt på en och samma spik, ty brister den, kan allt gå sönder.

Utskottet talar om, att man skulle genom tullskydd för-*Ang. införande af spanmålstullar.*
rycka den rigtning till det bättre, som under sista tiden fram-
trädt i vårt landtbruk; men Utskottet låter oss icke veta, i hvad
hänseende denna rigtning uppenbarat sig, och jag tror äfven,
att de flesta af herrarne skola få svårt att fundera ut detta.

A sidan 15 säger Utskottet:

De skäl, som särskildt plägat framhållas mot tull å landt-
mannavaror, qvarstå ännu i sin fulla kraft. Den af några bland
motionärerna förfäktade sats, att en måttlig sådan tull icke skulle
fördyra varorna för konsumenterna, är så stridande mot teoriens
och den praktiska erfarenhetens sammanstämmande läror, att *Ut-
skottet desto mindre torde behöfva derå spilla många ord, som Ut-
skottet derutinnan kan hänvisa till hvad Utskottet vid 1880 års riks-
dag anförde beträffande liknande påståenden och de grunder, hvarå
de blifvit stödda.*

För min del vill jag påstå, att detta kan vara korrekt ur
teoretisk, men alls icke ur praktisk synpunkt. Ty om så vore,
att tullen endast för konsumenten fördyrade varan, hvarför hafva
vi då genom traktater med utländska makter sökt få deras tullar
på våra förnämsta exportartiklar nedsatta? Hvarföre hafva vi
medgifvit en sådan nedsättning i tullen på lyxvaror, att t. ex.
en butelj vin kan införas för ungefär 10 öre, om vi ej antagit,
att den derigenom vunna nedsättningen i utlandets tullar på våra
exportartiklar skulle vara välgörande för oss? Åtminstone hörde
vi 1882 och 1883, då traktatsfrågorna voro före vid riksdagen,
att så vore förhållandet; i år deremot få vi veta, att tullar i vårt
land äro skadliga endast för konsumenten här, ej för den utländ-
ske exportören. Eger manne det egendomliga förhållandet rum,
att en tull, i utlandet pålagd våra exportartiklar, verkar skadligt
för oss, ej för den utländske konsumenten, en tull deremot på ut-
ländska varor här i landet är skadlig äfven den för oss, men ej
för den utländske exportören? Att sålunda under fullständigt om-
kastade förhållanden tullen alltid verkar skadligt ensamt för oss
ej för den utländske kontrahenten? Kunna herrarne tro något
sådant? För mig åtminstone är det ofattligt.

Dessutom her jag få erinra om ett specielt faktum härutinnan.
Då tyska riksdagen höjde tullen på spanmål från en till tre
mark pr 100 kg. och underrättelse härom nådde de ryska export-
hamnarne, så föll der priset på råg samma dag med jemnt två
mark per 100 kg., d. v. s. lika mycket, som tullsatsen ökades.
Visar icke detta förhållande, att tullen icke alltid fördyrar varan?
Jag har här ett telegram, som vexlats mellan ett svenskt och ett
ryskt handelshus, och af hvilket det tydligen framgår, att span-
målen genom nyssnämnda tullförändring i Tyskland icke blifvit
fördyrad för köpare, men att exportörerna få två mark mindre
och statskassan skilnaden. På oss hade den tyska tullförhöj-
ningen den verkan, att derigenom den ryska rågen till ännu

Ang. införande af spanmålstullar. billigare pris kunde hit införas och ännu mera nedtrycka priset på den svenska rågen.

(Forts.)

Jag vill icke neka till, att låga eller helst inga tullar äro fördelaktiga för de handelsidkande, ty det är klart, att en liffigare omsättning deraf blir en följd. Men jag påstår, att handeln skall vara en tjänare åt produktionen och icke upphäfva sig till dess herre. Det är därför icke rätt att, såsom Herr Herslow framhållit, vilja ur handels synpunkt motsätta sig rågtullen, i förhoppning att derigenom en rågeexport på Tyskland härifrån må främjas. Handels uppgift är att förmedla omsättningen, men det är oberättigadt begära, att produktionsvilkoren regleras på det sätt, som för handeln tillfälligtvis kan anses fördelaktigast.

För öfrigt må man icke tro, att det är nog att rågen kommer från Sverige, för att den skall få i Tyskland införas mot den lägre afgiften. Den måste ock vara åtföljd af bevis från tysk konsul, att den är i Sverige producerad. Men det lärer i flertalet fall ej blifva lätt utröna, om rågen verkligen vuxit i Sverige. En konsul, som ej förfore med all tillbörlig noggrannhet i detta afseende, lärer väl den tyska regeringen med sin kraftiga realpolitik ej tillåta många dagar qvarstanna på sin post. Tyskland skulle enligt min tanke aldrig tillåta något sådant, som det vi underkasta oss. Tyskland skulle minsann ej låta passera, att fransyskt hvitbetsbränvin hit infördes för den lägre tull, som för drufbränvin är bestämd, eller medgifva, att engelska bomullsvaror, som i Norge undergått någon obetydlig behandling, kanske endast deri, att garnet blifvit upphaspladt, hit infördes som norskt fabrikat.

Utskottet säger vidare, att endast de större jordbrukarnes ställning men icke de mindres skulle uppbjelpas genom tullskyddet. I detta afseende är Utskottet af samma åsigt som den föregående talaren. Men jag vågar dock påstå, att denna uppfattning icke är korrekt. Man vet att äfven den mindre landtbrukaren behöfver penningar till kläder och utskylder m. m. dylikt, som skall betalas med penningar, och hvad särskildt utskylderna beträffar, vet en hvar, att dessa allt mer och mer börja utgå i reda penningar. Hvarifrån skall han då taga dessa penningar, om icke från afkastningen af sin jord? Den större jordegaren utlemnar ju för öfrigt sin jord allt mera på arrende, så att vinsten skulle komma arrendatorerna till godo.

Jag ber få fästa herrarnes uppmärksamhet på, att de stora jordgarne kunna lättare än de små jordbrukarne kasta sig på den art af produktion, som är den mest tacksamma, eller mejerihandteringen. De stora jordegarne kunna lättare förskaffa sig penningar till inköp af behöfligt antal kreatur. De kunna ock hvar för sig, om så behöfves, anlägga ett mejeri. Men så är icke förhållandet med de mindre jordbrukarne. De äro uteslutande hänvisade till att sälja några tunnor hafre, potatis eller en gris.

I allmänhet får jag bekänna, att jag har svårt att finna det en åtgärd kan vara till nytta för den ena och icke för den andra. Hvar är för öfrigt gränsen, der tullen ifrån att vara fördelaktig öfvergår till att verka skadligt? Jag beklagar den benägenhet att hetsa det ena intresset mot det andra, som funnit ett uttryck i Utskottets betänkande, och jag är endast så till vida dermed tillfredsstäld att, då man ser att Utskottet icke hållit sig för godt att åberopa dylika dåliga argument, deraf kan slutas att Utskottets argument i öfrigt äfven ej äro de bästa.

Ang. införande af spannmålstullar.
(Forts.)

Utskottet talar sedermera om svårigheter, som kunna härröra från norska förhållanden. Jag delar deri icke Utskottets uppfattning och jag tror ej att från det hållet någon synnerlig fara hotar oss. För att en qvarnindustri skall kunna löna sig fordras tillfälle till afsättning af fodermjöl. Norge har nästan ingen kreatursstock, och vid sådant förhållande är det naturligt, att någon afsättning af mjöläffall till foder i någon större utsträckning ej kan erhållas. Ej heller lämpar sig detta fodermjöl väl för export, ty skrymmande som det är, blifver alltid frakten i förhållande till värdet hög, och detta förhållande kommer alltid att göra qvarnindustrien i Norge mindre lönande. För öfrigt tror jag, att man i Norge visligen aktar sig för att göra anläggningar i denna väg. Tullförhållandena i Sverige äro allt för vacklande för att derpå vilja grunda någon qvarnindustri, och erfarenheten från Malmö, der danskarne med anledning af den 1880 pålagda mjöltullen byggde en storartad qvarn, är visst allt annat än lockande. Jag ber desutom få anmärka, att Utskottet icke fullständigt redogjort för tullförhållandena mellan Sverige och Norge i nu ifrågavarande hänseende. Går man igenom 1874 års mellanrikslag, så finner man der föreskrifvet, att spannmål, som införes sjöledes — går den med jernväg, är frakten så stor att någon nämnvärd import icke kan ifrågakomma — skall draga half tullafgift. För öfrigt är jag icke alldeles på det klara med huru vida den omständigheten att utländsk säd förmales i Norge kan berättiga till att anse den förmalda varan såsom en norsk produkt. Hela Norge producerar på långt när icke så mycket säd, som erfordras till fyllande af eget behof, och när Norge således exporterar mjöl, kan det icke vara annat än af importerad vara. Jag tror icke, att det kan bero på en öfverenskommelse mellan Sverige och Norge, huru vida Sverige är skyldigt att taga mot förmalen spannmål såsom en norsk produkt eller icke, utan jag anser, att Sverige har full sjelfständighet i detta fall, och lika väl som svenska tullstyrelsen funnit sig berättigad att till införsel såsom norsk produkt förbjuda bomullsvaror, som, ehuru försedda med produktionsbevis, i Norge varit underkastade endast en helt obetydlig behandling, lika väl kunna svenska myndigheter förklara, att förmalen utländsk spannmål icke är att betrakta såsom norsk produkt.

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

Utskottet yttrar vidare, att den ifrågasatta tullsatsen skall komma att verka skadligt på den i synnerhet under senare tid äfven för utförsel ganska mycket utvecklade qvarnindustrien i vårt land. Jag hyser, som herrarne hört, icke mycket förtroende till Utskottet och dess omdöme. Jag gör det icke heller i denna punkt. Utförsel af qvarnindustriens alster eger rum endast från ett par qvarnar i Malmö och Ystad. Egarne till dessa hafva sjelfva förklaradt att de icke se annat än sin närings undergång, derest de ej erhålla något skydd motsvarande det, som qvarnindustrien i Tyskland åtnjuter. Jag är mera benägen att tro dem än Utskottet.

Jag anhåller att härefter få öfvergå till hvad man här yttrat i afseende å arbetarne och den olyckliga inverkan på deras ställning, som den ifrågavarande tullen skulle komma att utöfva. Jag tillåter mig dervid framhålla såsom en sats, hvarom vi alla kunna vara ense, att låga spanmålspris i och för sig icke innebära någon vinst för arbetarne. Hafva de icke något att köpa för, så äro de icke mycket betjenta deraf. Herrarne erinra sig väl, att vi icke någonsin haft så höga spanmålspris som i början af 1870-talet. Men herrarne veta också, att arbetarnes ställning aldrig varit så lycklig som då. Tillgång på arbetet är härvid det bestämmande, icke brödpriset. Tro herrarne att i de länder, der det finnes spanmålstullar, såsom i Tyskland och Frankrike — och jag ber att mot den föregående talarens yttrande få nämna, att i Tyskland man i detta fall vunnit en sådan erfarenhet, att man funnit sig föränledd att ytterligare öka dessa tullar, — tro herrarne, säger jag, att dessa länders regeringar och representationer icke hafva någon tanke på sina stora arbetareskaror? Erkänna herrarne icke fastmera att den, som kanske mest lägger sig vinn om att förbättra arbetarnes ställning, är Furst Bismark, och ändå fins det väl icke någon större förfäktare af skyddsintresset än han, på samma gång han visat sig vara arbetarens vän. Detta i fråga om Tyskland, som man icke kan beskylla för liberalism. Om vi nu öfvergå till Frankrike med dess liberala regering, så finna vi äfven der samma förhållande. Den franska liberala regeringen drager sig icke heller för att lägga tull på spanmål och mjöl.

Gå vi till vårt grannland Norge, som icke ens kan producera tillräckligt för att fylla sitt brödbehof, så har det en spanmålstull af 1,25 kr. pr 100 kilogr., hvilket visar, att icke heller norrmännen rädas för spanmålstullar. Man får icke bedöma en sak efter det gängse ropet, utan man måste alltid litet djupare sätta sig in deri.

Hvad städerna beträffar, har Utskottet erkänt, att den föreslagna tullen icke kommer att verka den ringaste prisskilnad för dem, som fylla sitt brödbehof genom att köpa det hos bagaren. Det är således landsbygdens befolkning, som skulle blifva lidande

genom dessa tullars åsättande. Tager man då i betraktande resultatet af den senaste folkräkningen eller den för 1870, finner man att 87,05 procent af rikets inbyggare äro bosatta på landsbygden och att af denna befolkning 63 procent voro direkt beroende af landtbruket. Männe icke äfven dessa skola få någon fördel af hvad som kommer landtbruket i dess helhet till gagn? Männe vi icke böra taga någon hänsyn äfven till denna stora del af befolkningen? Det råder alltid en vaxelverkan mellan de olika kategorierna af invånare. Tro herrarne att, om en klass lider, icke äfven de andra klasserna göra det? Tro herrarne att det är lättare för arbetaren på landet att få sin ställning förbättrad än för arbetaren i städerna? Hur hör man icke från städerna klagomål öfver att landets befolkning drager sig dit för att skaffa sig arbete; och huru hålla icke alla dessa menniskor, som ropa på frihet, denna landtbefolkning tillbaka för att i städerna få vara ensamma om förtjensten! Jag vill erinra om den gamla fabeln om magen och lemmanne. Det är vi, klagade lemmanne, som få underkasta oss allt arbete och besvär endast för att magen må få njuta. Sådant får icke fortsättas. Vill icke magen göra något sjelf, ej vilja vi fortfarande betjena den. Herrarne veta, huru fabeln slutar: alla lemmanne led och voro tacksamma få öfvergå till det gamla tillståndet. Samma är förhållandet mellan de olika folkklasserna. Samhället är en organism; lider en del deraf, så lider också den andra. Jag tror icke man kan komma ifrån detta.

Jag nämnde i början af mitt anförande, att Bevillnings-Utskottet icke gifvit någon som helst hänvisning om botemedlet mot de svårigheter, hvarmed det erkänner, att vårt jordbruk kämpar. Men jag tror mig veta hvad i det hänseendet deras åsigt är, som dikterat det slut, hvartill Utskottet kommit. Vi känna rätt godt denna skola, och vi hafva haft flerfaldiga tillfällen dels genom tidningar, dels från annat håll att få kännedom om, hvori deras botemedel i sjelfva verket ligger. I det fallet behöfver jag endast hänvisa till den diskussion, som nyligen egt rum vid ett möte af nationalekonomiska föreningen, då detta ämne behandlades. Der hette det: Var arbetsam, flitig, ihärdig och håll diet, och går det icke ändå, så må det gerna gå under; värdet fins i alla fall kvar. Der ha vi således botemedlet. Jag får dock tillägga, att då man fästade den talares uppmärksamhet, som yttrade dessa ord, på det något hjertlösa medlet att hålla diet, man fick den upplysningen, att han med detta uttryck menade att inskränka produktionen. Jag nämner detta till den kraft och verkan förklaringen kan hafva.

Låt jorden gå ur de nuvarande innehafvarnes händer, det gör ingenting, ty värdet stannar i alla fall kvar, der hafven I mine herrar det rätta botemedlet!

Det kan vara intressant att jemföra ett sådant åskådnings-

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

Ang. införande
det af span-
målstullar.
(Forts.)

sätt med det förfarande, som under likartade förhållanden egderum för några år tillbaka, nemligen år 1879. Det är numera en offentlig hemlighet, eller rättare sagdt ingen hemlighet alls, ty det är ett konstateradt faktum, att en här befintlig banksättning var så blottställd, att den ansågs tvungen inom en ganska kort tid inställa sina betalningar, om ej hjelp mellankomme. Skarpa påtryckningar gjordes då på regeringen att bisträcka den hotade bankinstitutionen, och det torde ännu vara i friskt minne, hvilken tillfredsställelse det framkallade först då regeringen öfvergaf sin non interventions-politik och sedan då Riksdagen godkände den föreslagna statshjelpen, som lemnades, ehuru under den maskerade benämningen af »jernvägshypoteksfond». Hvad skulle man väl hafva sagt, mine herrar, om man då, i stället för att lemna dessa kapitalister hjelp, hade ställt den uppmaningen till dem: varen flitige, sparsamme och hållen diet? Duken I under, så gör det ingenting: det verkliga värdet stannar alltid kvar ändå. Tre år derefter, år 1882, befann sig landets trävaruexport i en ytterst ogynsam ställning till följd af ovanligt låga trävarupris i utlandet, orsakade af den allmänna affärslösheten i förening med öfverproduktion här, och denna närings idkare uppgåfvo då höga rop om hjelp. För att de icke skulle behöfva slumpa bort sina tillverkningar, upprättades genom Riksdagens och regeringens tillskyndelse en anstalt, der träexportörerna hade tillfälle att få belåna sina varor. Jag är visst icke den som klandrar dessa åtgärder, hvilka jag tvärtom ansåg behöfliga och som äfven visat sig välgörande. Men det finnes något, som kallas reciprocitet. Männe det icke kan vara skäl att låta äfven jordbruket, då det befinner sig i betryck, blifva föremål för statsmakternas omvårdnad; och icke hänvisa det endast till tomma fraser och teorier samt till den föga hugnande upplysningen, att går och jordbrukaren under, stannar dock jordens värde kvar.

Ja väl! kvar blir det nog, men det stannar säkert icke kvar i svenska egares händer utan öfvergår då till utlänningar. Herrarne veta mycket väl att vår kredit i sjelfva verket hvilat på jordvärdet. Svigtar denna grund, kan hela den stolta byggnad, som man kallar det svenska kreditsystemet och som kanske är mera prydlig än solid, komma att vackla, och då kunna många, som nu tycka sig sitta säkra, möjligen få skäl att ångra det de icke förr erinrat sig den gamla regeln, att det är bättre stämma i bäcken än i ån.

Kunna vi icke bevara vår ekonomiska sjelfständighet, råka vi i ekonomiskt beroende, varen visse, mine herrar, det politiska följer snart efter.

Jag skall nu icke längre upptaga tiden, utan ber få yrka bifall till reservationen.

I detta yttrande instämde Herrar *Granlund, Eliasson, Fors-*

selius, Ericsson i Ahlberga, Petersson i Hamra, Svenson i Boss-gården och Ekeborgh.

Ang. införande af spanmålstullar.

(Forts.)

Herr von der Lancken yttrade: Jag föreställer mig, att debatten så småningom allt mera kommer att antaga karakteren af en öppen votering och ber därför att nu först som sist få yttra min mening. Att jag obetingadt ställer mig på frihandlarnes sida är lätt att inse. Vi tjenstemän känna icke omedelbart trycket af landtbrukets lidande och spurras sålunda icke heller att mot denna sjukdom söka ett kraftigt verkande botemedel, utan att gifva oss tid att tillse, om icke botemedlet blir sämre än sjelfva sjukdomen. Vi vända oss i första rummet till teorien, för att der söka svaret på frågan. Om vi derunder, såsom det antagligen kommer att heta, göra oss skyldige till doktrinär ensidighet, torde dock å andra sidan böra medgifvas, att vi äro i tillfälle att vara fullt opartiske. Att det utslag teorien gifver icke utfaller och icke kan utfalla i syfte af tullskydd, synes mig vara påtagligt. I sjelfva den i mina ögon bäst skrifna tullskyddsmotionen, den af Herrar Bexell m. fl. afgifna, erkännes ju, att frihandeln, såsom teori betraktad, har antagliga förutsättningar, och huru skulle det i sjelfva verket kunna vara annorlunda? Det ekonomiska lifvet har karakteren af en organism lika väl som den fysiska organismen, och för dess trefnad medverka fullt så många krafter som för kroppens helse. För detta näringslifs harmoniska utveckling har naturen sjelf skrifvit sin lag, frihetens lag; och dock tilltro sig herrar protektionister att för densamma spela försyn, icke beaktande, att tumningar på denna allmänna lag kunna verka till undergräfvande af det helas helse. Nu vet jag väl, att jag med denna fras icke skall vinna många anhängare eller slå någon motståndare, men, då jag finner att denna frihetens lag här likasom annorstädes vinner stöd och bekräftelse af erfarenheten, rätt tolkad, då må det förlåtas mig, om jag med ett visst misstroende möter åsigt i motsatt riktning och redan från början söker spåra luckorna i deras bevisningskonst. Friheten, mine herrar, är för den ekonomiska verksamheten hvad vistandet under Guds klara himmel är för den fysiska helsan. En drifhusplanta kan genom konstlade medel drifvas upp till rik färgprakt, men utsatt för frostnatten, vissnar den.

Men lemnom fraserna; en granskning af den motion, hvilken i ungefär samma ordalag framlagts i båda Kamrarne, och hvilken, såsom redan antydts, upptagit de kraftigaste argumenten för det åskade tullskyddet, torde tillräckligt ådagalägga, att protektionisternas teori åtminstone icke hvilat på antagliga förutsättningar. Jag möter i densamma först yttrandet på sidan 2, der det heter: »Så framt man är berättigad att bedöma en näringsgrens lifskraftiga utveckling efter förmågan att i främsta rummet med alstren af dess produktion tillgodose landets egna behof, så visar oss vår

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

handelsstatistik, att resultaten och riktningen af den beprisade utvecklingen äro långt ifrån af en i allo glädjande art. Jag ber i förbigående få erinra, att mig synas de siffror, hvartill jag haft tillgång, ingalunda visa något sådant. Af det i Statistiska centralbyrån utarbetade sammandrag af landshöfdingarnes senaste femårsberättelser synes nemligen, att landshöfdingarne i landets flesta län angifvit, att den jordbrukande befolkningens ställning nu är bättre än före denna 5-årsperiod. Produktionen af råg och hvete har ökats, om också endast med en liten siffra. Men, säger man, denna ökade produktion af dessa sådeslag förmår i alla händelser icke att tillgodose landets behof. Jag ser i detta förhållande alls icke något märkvärdigt. Om Sveriges $4\frac{1}{2}$ millioner invånare plötsligen kunde förvandlas till de $4\frac{1}{2}$ millioner människor, som bo i London och hvilka i »durchschnitt» torde vara i åtnjutande af ett större mått af ekonomiskt välstånd än vi, skulle säkerligen vår jordbruksstatistik visa än beklagligare siffror i fråga om dess förmåga att med de omedelbaraste lifsförnödenheterna förse landets befolkning: men månne vi hade anledning att beklaga oss deröfver? Jag tror det näppeligen! Jag undrar om icke denna jordbrukets oförmåga, att gifva tillräckliga näringsämnen åt vårt folk, kan i viss mån förklaras deraf, att en lifligare industriell verksamhet uppvuxit bredvid jordbruket, och att så småningom industrien tagit i anspråk så många armar, att jordbruket icke mer räcker till att åt den sålunda i starkare proportion tillväxande del af vårt folk, som egnat sig åt industriella sysselsättningar, lemna bröd. Här i Kamrarne hafva många gånger med mycken oro talats om den hastiga tillväxten af städernas befolkning, och månne icke just detta förhållande pekar på, att industriens utveckling tagit försteget framför jordbrukets? Jag förmenar att deri ligger den rätta förklaringsgrunden till den anmärkta, så mycket beklagade oförmågan hos jordbruket att producera de jordbruksalster, som för vårt folk erfordras.

Vidare säges på sidan 3 af motionen:

»Om under nu påpekade förhållande landets jordbrukare känna sin ställning mycket tryckt, torde ej förundra någon, som har sig bekant vårt jordbruks i så många afseenden svåra existensvilkor, i jemförelse med jordbruksförhållandena i de länder, från hvilka tullfri införsel hit af nästan alla slags landtmanna-produkter för närvarande eger rum. Strängare klimatiska förhållanden, en mångenstädes mindre gifvande jordmån med deraf beroende osäkrare skörderesultat, betydligt dyrare förlagskapital äfvensom tunga skattebördor af både direkt och indirekt natur samverka att i vårt land försvåra den jordbruksidkande befolkningens ställning.

Der hafva vi den gamla tvistepunkten; der framträder åter frågan, om till beloppet bestämda grundskatter kunna tyngande inverka på produktionen. Jag bekänner, att jag icke kan förstå

detta och troligen aldrig kommer att göra det, lika litet som jag kan förstå att den omständigheten, att vår jord är mindre gifvande, kan sägas fördyra produktionen. Men hvad jag deremot väl kan förstå, det är, att verktyget för produktionen, jorden, här i landet kan, till följd af dessa förhållanden, få ett lägre värde än annorstädes, och hvad jag ännu bättre kan förstå, det är, att om värdet på detta produktionsverktyg, jorden, kommit för högt, då skall den tid, då en återgång deraf måste ega rum, vara utmärkt af svåra bekymmer och månget i viss mån oförskyldt lidande. Men består nu sjukdomen deri, att verktyget betalats för högt, så skall väl korrektivet ligga i en nedsättning på detta pris men icke deri att produkten med konstlade medel hålles uppe. En dylik förkonstling kan i längden icke ega bestånd.

Här säges vidare på sidan 4: »Med mycket få undantag hafva både europeiska och utom-europeiska stater nu införsel-afgifter, fastställda för flere eller färre af landtbrukets alster, och man står just nu flerstädes i begrepp att höja dessa afgifter, för så vidt en senare erfarenhet visat de förut stadgade icke vara för det afsedda ändamålet tillfyllestgörande.» Ja, denna consensus omnium mellan de stora staterna och de stora politici är onekligen en svår stöttesten för de små staterna och de små politici, sådana som mig. Men är det så, att vi från att vara en spanmålexporterande nation blifvit en spanmålsimporterande, så kan jag icke se i hvad mån skyddet hos andra folk kan skada oss. Den dag, England antager spanmålstullar, kan det blifva svårt att praktiskt försvara frihandeln. Den dagen torde dock låta vänta på sig. Slutligen säger motionären på sidan 5: »Den mest beaktansvärda invändningen emot sådan tullbeskattning, mångenstädes med mycken styrka framhållen, har varit det derigenom befarade fördyrandet af lefnadskostnaderna för landets öfriga kroppsarbetare.» Ja, det är just den stora frågan, des Pudels Kern. Mig synes att den förste talaren klarligen ådagalagt, att lefnadskostnaderna fördyras genom spanmålstullar. Jag vill icke gifva mig in på den stora arbetarefrågan och framför allt icke deraf göra politik. Säkert är emellertid, att vi genom antagandet af spanmålstullar stå inför alternativet att lägga en ny konsumtionsskatt till de många, som redan förut finnas. I finanspolitiskt afseende befinner jag mig visserligen på den ståndpunkt, att jag anser att de moderna staterna — med de anspråk som på dem ställas — omöjligen kunna fullgöra sina uppgifter utan tillgripandet af konsumtionsskatter; men detta är ej för mig ett skäl att nu, då staten visar sig kunna bestå utan dessa föreslagna nya konsumtionsskatter, antaga dem och derigenom öka ett missnöje, som må hända i viss mån är berättigadt.

Jag skulle nu kunna sluta, men ber få fästa uppmärksamheten på ytterligare ett skäl, som jemte de af den första talaren och af mig nu anförda föranledt mig att yrka afslag å reser-

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

vanternas förslag. Alldeles uppenbart är ju nemligen, att om brödet fördyras, så skola arbetskostnaderna stiga så småningom. Jag säger småningom, ty en tid skall förgå innan arbetspriset arbetar sig upp till sin normala höjd; men så småningom skall dock detta ske, så mycket säkrare, som man ju redan nu hör våra jordbrukare klaga öfver bristen på arbetsfolk och jordbruksarbetarne sålunda torde vara i tillfälle att genom ökade löner återtaga hvad de genom fördyrande af den oundgängligaste nödvändighetsartikel, brödet, förlorat. Hela saken rör sig sålunda i en cirkel, vinsten blir endast en onödig friktion i samhällsmekanismen; den genom tullskyddet ökade vinsten på produkten skola jordbrukarne nödgas återbetala till arbetarne i formen af ökade löner.

Den föregående talaren kunde jag icke följa; endast så mycket vill jag säga. Då han uppdrog en parallel mellan jordbrukskyddet å ena sidan samt jernvägshypoteksfonden och sågverksgarantifonden å den andra, så torde han varit vill. Jemförelsen med den redan länge existerande allmänna hypoteksbanken hade varit berättigad. Det biträde, staten genom inrättande af allmänna hypoteksbanken lemnat jordbruket, har lika litet som handtaget åt bankerna och sågverksrörelsen kostat staten ett enda öre. Här åter är helt enkelt frågan att tvinga den stora massan af Sveriges befolkning att hjälpa jordbrukarne ur sin tillfälliga förlägenhet.

Herr Talman, jag ber få yrka afslag på reservanternas förslag och bifall till Utskottets.

Herr Östberg: Det är obestridligt, att jordbruket är Sveriges viktigaste näring, och deraf följer, att jordbruksnäringens utveckling och välbefinnande är Sveriges största ekonomiska intresse. Då så är förhållandet, är det för regering och Riksdag en oafvislig pligt att tillse, på hvad sätt hjälp må kunna beredas åt denna näring och, der så kan ske, äfven lemna det bistånd, som kan behövas. Då en tid af svårigheter för jordbruket nu är för handen, och en möjlighet nu erbjuder sig att genom en måttlig tull på jordbrukets produkter i någon mån bereda jordbrukarne lättnad, så bör man icke utan synnerligen viktiga skäl neka att tillmötesgå deras begäran om hjälp.

Hvilka äro då de skäl man anfört emot tullar? Jo, det förnämsta är, att åsättande af tull fördyrar lefnadskostnaderna för kroppsarbetarne och äfven för andra klasser af befolkningen. Likväl, om man frågar erfarenheten till råds, skall man finna, att under tider, då tullfrihet egt rum, priset på spanmål i allmänhet ställt sig högre än under tider, då tull varit lagd derpå, och man skall äfven finna, att priset på mjöl och bröd i allmänhet icke står i förhållande till priset på spanmål. Deraf vill jag visst icke draga den slutsats, att tullen skulle hafva förmåga att göra brödet billigare, men det anförda sakförhållandet tyckes mig visa,

att tullen i jemförelse med alla öfriga omständigheter, som inverka på spanmålsprisen, spelar en högst obetydlig roll, och framför allt torde det vara gifvet, att detaljpriset för arbetaren icke kan röna något inflytande af en så måttlig tull, som 8 öre per lispund för råg och 10 öre per lispund för hvede.

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

Jag vill dock icke inskränka mig till att påstå, att tull icke medför direkt skada för arbetsklassen. Jag är öfvertygad, att jordbrukets lyckliga ställning är af så ofantlig betydelse för hela samhället och särskildt för arbetarne, att det äfven ligger i dessas intresse, att jordbruket i någon mån skyddas. Huru komme nemligen förhållandena att gestalta sig, om ställningen för jordbrukarne skulle än ytterligare försvåras? Helt säkert komme desse att blifva tvungna att åsidosätta alla förbättringar å jord och byggnader; de blefvo tvungna att med minsta möjliga kostnader söka af jorden suga allt hvad sugas kan samt nödgades att afskeda en del af sina arbetare. De senare hade då att välja mellan autingen emigration till Amerika eller att inflytta i städerna. Under nuvarande förhållanden är emigrationen icke lockande, och antagligen komme därför flertalet att begifva sig till städerna. I städerna komme då att blifva öfverflöd på arbetare, men med ökad svårighet att finna arbete och nedsatta arbetslöner, och för städernas näringsidkare skulle otvifvelaktigt svårigheterna ökas deraf, att afsättningen af deras produkter till landsbygden komme att till stor del aftaga.

Det är orimligt att ställa städernas och landets intressen i detta fall gent emot hvarandra, och det är ännu orimligare att sätta arbetarnes intressen gent emot arbetsgifvarnes. Alla ekonomiska intressen inom samhället äro solidariska, och man kan vara säker, att om en näring lider, komma äfven de öfriga att lida, och detta i samma mån mera, ju mera betydande den näring är, som befinner sig i svårighet. För arbetaren är det visst godt att köpa billigt, men detta är icke hans förnämsta intresse. Hans förnämsta intresse är att få arbete. Detta glömmar man, och det har helt och hållet glömts af Utskottet, ehuru man får höra, att i Amerika äro flera hundra tusen arbetare utan sysselsättning och arbetsförtjenst. Hvad hafva väl desse för nytta af, att hvetet är så billigt i Amerika? Det är möjligt, att den tid kan komma, då jordbrukets förfall äfven kan för våra arbetare medföra samma olyckliga följder. Arbetaren har rätt att fordra arbete, men icke att fordra bröd till ett pris, som motsvarar tillverkningskostnaden i Amerika, Australien eller Indien.

Då det finnes personer, som anse, att det billiga priset under alla omständigheter och förhållanden är godt, så skulle jag vilja fråga dem, huru lågt de vilja att prisen skola falla. Vore det måhända godt, om en tunna hvede eller råg kostade 1 krona, ett pund kött eller fläsk 1 krona eller ett skålpund smör 10 öre? Förmodligen skulle de inse, att all produktion under sådana för-

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

hållanden blefve otänkbar, och skulle erkänna, att sådant vore en olycka för landet. Men hvar skulle då gränsen ligga? Jo, den skulle förmodligen ligga på den punkt, der jordbruket afkastade jemt och nått så mycket, att det räckte till att nödortfeliggen nära jordbrukaren och hans arbetare, men icke till att lemna något öfverskott till ränta för egendomen, dess inventarier och förlagskapital. Man må tänka hvad man vill om räntans befogenhet, följden blefve väl att, då jordbrukarne faktiskt äro djupt skuldsatte, de måste gå ifrån sin jord. Jag tror mig veta, att de finnas, som anse, att det icke vore någon olycka, om så skedde. För min del kan jag icke dela denna uppfattning. Jag skulle anse det såsom en olycka för vårt land, om jorden öfverginge till personer, som visserligen ega penningar, men icke förmåga att sköta den, eller kanske äfven till utländingen, och jag skulle anse det såsom en olycka, om Sveriges allmogeklass, som hittills varit samhällets förnämsta stöd, skulle försvinna.

För min del skulle jag vilja sätta den omtalade gränsen något högre. Jag ville sätta den så högt, att jordens afkastning försloge äfven till ränta på jordens skuld. Denna gräns torde för länge sedan vara uppnådd. Jag tror, att jordbrukarens ställning är högst bekymmersam; men det är naturligtvis svårt att direkt bevisa, att så är förhållandet, emedan man icke vill eller ens har rätt att offentligt framlägga den kännedom man förskaffat sig om enskilda personers förhållanden och således är hänvisad till att lita på de personers yttranden, hvilka man tror ega kännedom i hithörande förhållanden och förmåga att bedöma dem. Hvad särskildt beträffar den trakt, jag närmast känner till, tror jag mig kunna påstå, att jordbrukarne derstädes under många af de senare åren haft ytterst svårt att reda sig, och jag är fullt öfvertygad om, att deras ställning under de sista 10 åren icke förbättrats utan snarare mycket försämrats.

Men, frågar man, kunna då tullar på jordbruksalster hjälpa ställningen? Ja, i någon mån. Den förhöjning i pris, som införandet af tullar kan medföra, betyder väl icke så mycket; hufvudsaken är, att jordbruket derigenom kan få en tryggad marknad för sin spanmål, och att sålunda det förhållande må upphöra, som nu stundom egt rum, eller att så stora kvantiteter utländsk spanmål införts i landet, att dess egna jordbruksalster måst användas till utfodring eller bränvinsbränning. En tryggad afsättning inom landet af jordbrukets produkter är hvad jordbrukaren tror sig kunna vinna genom den föreslagna tullen, och detta kan han med skäl begära. Det är icke riktigt, mine herrar, att låta doktriner vara bestämmande i praktiska saker. Så har man hos oss stor lust att tillvägagå, men man gör icke så i utlandet. Nog känner man i Tyskland, Frankrike och Amerika fullkomligt väl alla frihandlarnes argument från det första till det sista; men man anser der icke nyttigt att tillämpa dem. Vi svenskar ega visser-

ligen stora vetenskapliga och tekniska insigter; men då det gäller att klokt ordna en affär, äro vi ofantligt underlägsna de flesta europeiska länder; och likväl envisas man att tro sig begripa dessa förhållanden bättre än hela Europa. För min del vågar jag icke vara så förmäten, utan anser att vi skulle handla klokt, om vi följde de stora nationernas exempel.

Jag yrkar, Herr Talman, afslag å Utskottets hemställan och bifall till reservanternas förslag.

Med Herr Östberg instämde Herrar *Hæggström* och *G. Mellin*.

Herr Dickson anförde: Jag har tyckt mig märka, att intresset slappats något litet, och att Kammararens ledamöter icke tycka om att höra långa statsekonomiska föredrag. Jag skall därför i hvad jag har att yttra i ämnet söka att fatta mig så kort som möjligt och inskränka mig till att endast upptaga till vederläggning några af de argument, som jag hört anföras för åsättande af spannmålstullar.

Bland dessa argument var ett, som, om det vore sant, skulle gälla ganska mycket, och det var påståendet, att införseltullar å spannmål icke skulle bidra till lefnadskostnadernas höjande. Mig förefaller ett sådant påstående som en fullkomlig paradox, så stridande mot alla möjliga logiska slutledningar, att det, för att man skall tro det, måste bevisas till fullkomlig evidens. Det är väl tydligt för en hvar, att en spannmålstull af en krona på tunnan, skall medföra, att tunnan kostar jemt en krona mera, än om ingen sådan tull fans. Men detta förhållande skulle i allt fall, påstår man, icke hafva något inflytande på brödsprisen och således ej heller på arbetarens lefnadskostnader. Jag tror icke, att detta påstående är riktigt; ty vi måste komma i håg, att största delen af Sveriges invånare icke köpa sitt bröd hos bagaren utan skicka sin spannmål till qvarnen och sjelfva baka sitt bröd; och för alla dessa kostar tunnan med tull en krona mera än utan tull och fördyrar derigenom lefnadskostnaden. Hvad priset på bröd hos bagaren beträffar, är det en hemlighet, som jag icke förstår. Men vi känna alla, att, då spannmålsprisen stiga, blifver skorpan liten och brödsprisen höga, men att, då spannmålsprisen sjunka, hvarken skorpan sväller ut till sin fulla storlek så fort som den borde, eller prisen derpå återgå till det normala. Orsaken dertill är väl den, att bagaren, som under höga spannmålspris ej anser sig förtjena tillräckligt mycket, sedan sjunkning i samma pris egt rum, vill återtaga hvad han förut ansett sig förlora. Till bevis på att spannmålstullar måste öka arbetarens lefnadskostnader, vill jag andraga ett exempel från Sundsvall, hvilket jag hört af en person, som man torde anse tillförlitlig. Sundsvall har en liflig samfärdsel med Finland; derifrån införas betydliga massor af landtmanna-produkter, hvilka säljas direkt af säljaren till köparen utan någon

Ang. införande af spannmålstullar.
(Forts.)

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

mellanhand; och det har beräknats, att blott för de produkter, som från Finland införas till Sundsvall, tullen skulle uppgå till 310,000 kronor. Hvem skulle väl betala detta belopp? Jo, utan all gensägelse konsumenterna i Sundsvall. Jag kan således icke finna, att detta argument kan hafva ringaste inflytande på frågan.

Man har vidare ifrågasatt, hvem egentligen skulle hafva gagnet af spanmålstullar. Det skulle naturligtvis vara producenterna. Jag tror dock, att man äfven här får göra betydliga prutningar. Jag hörde för några dagar sedan på nationalekonomiska föreningens sammanträde en talare, som försvarade spanmålstullar och särskildt sade sig vara målsman icke för de stora utan för de små producenterna, yttra, att fördelarne af dessa tullar skulle tillfalla de små producenterna. Nu veta vi af Statistiska centralbyråns redogörelser, att de, som bruka små jordandelar, äro till antalet långt flere än de stora jordegarna. Man frågar då: kunna dessa små jordbrukare hafva en så betydlig spanmålsafsättning utöfver hvad som erfordras för eget behof? Jag tror det icke. Visserligen sälja de något, men icke råg utan hafre, och det måste man medgifva, att sätter man tull på spanmål, så kommer denna icke att afficiera priset på hafre, ty detta pris bestämmes af priset på den utländska marknaden, efter som hafre icke är föremål för import. Den hafre, som importeras, utgör nemligen endast utsädesspanmål, och någon fördel för landtbrukaren att få betala utsädesspanmål dyrare än eljest, kan ju icke förefinnas.

Det låter på de många klagomålen, som egandet af ett landtbruk skulle vara ett synnerligen svårt yrke, som omöjlig kunde rendera något mot hvad det kostar. Jag tror icke detta håller fullt streck, ty, om landtbrukaren vore hvad han borde vara, om landtbrukarne — jag talar om dem, som på senaste tid köpt egendomar — vore tillräckligt kapitalstarka att köpa en egendom och hålla inventarier, tror jag det skulle gå ganska bra, men när personer med litet kapital köpa egendomar men icke betala hälften af köpeskillingen och derjemte skola skuldsätta sig för anskaffande af inventarier och således skola betala årlig ränta på ett betydligt belopp, innan de få beräkna afkastning af egendomen, men dock pretendera att lefva på egendomen likasom vore den gravationsfri, då må det icke förundra, om det för några går bakut. Jag ber särskilt att i detta fall få anföra ett exempel på, att det lönar sig ganska bra att vara jordbrukare. På 1860-talet köpte jag en egendom för 100,000 kronor, som då ansågs vara högt pris. Jag skötte den icke sjelf utan utarrenderade den och fick i arrende 5,700 kronor, hvarjemte arrendatorn skulle betala alla onera. Jag hade således i nettoafkastning på mitt i jorden nedlagda kapital 5,7 procent, hvilket väl måste anses vara en ganska god ränta på så väl placerade penningar. Men, säger man, den arrendatorn blef väl ruinerad eller utsög han jorden. Hvarken det ena eller andra blef händelsen. Egendomen sköttes väl, och när arrenda-

torn efter 9 år afträdde arrendet hade han derå sparat i hop 18,000 kronor, hvarför han sjelf köpte sig en mindre egendom. Men, huru tro herrarne, att detta resultat vans? Jo, han skötte jordbruket såsom det bör skötas, steg upp tidigt och lade sig sent, såg efter sina arbetare och var sjelf fördräng vid den brådaste skördetiden. Och en landtbrukare vet nog, hvad husbondens öga uträttar till arbetets framgång. Sköttes icke egendomarne såsom sker af en eller annan halfherre utan med förstånd, tror jag icke man skulle höra sådana klagomål från landtbrukarnes sida.

Vidare har såsom ett synnerligen viktigt argument för skyddstullar anförts, att då rikare länder än vårt, såsom Amerika, Tyskland och Frankrike, funnit det förenligt med sin fördel att åsätta dylika tullar på spanmål, vore det allt skäl för oss att följa exemplet. Detta är hvad jag ville kalla revanchepolitik. Vi märka, att vi genom andra länders prohibitistiska tullpolitik lida skada, och därför vilja vi tillskynda dem skada. Nu är emellertid saken, att hvad som möjligen kan vara — jag säger icke att så är — fördelaktigt för en kontinent såsom Amerika, som innesluter i sig många större länder och som således i och för sig kan jämföras med hela Europa icke alls kan vara tillämpligt på Sverige. Om hela Europa, sammansatte sig till en federativ tullstat och stälde sig i krig mot Amerika, vore det kanske skäl att ingå på något sådant, men annorlunda är nu förhållandet. Detsamma kan sägas gälla jämförelsen med Frankrike och Tyskland, ty för dem betyder tullen mera än för oss. Om saken är gagnelig i det ena landet, tror jag icke därför, att den skulle vara gagnelig i det andra. Det är derjemte min öfvertygelse, att i dessa länder saken icke skall befinnas gagnelig, utan att en återgång skall komma att ske.

Den siste talaren hade ett uttryck, som frapperade mig. När vi se, sade han, de många tusental af arbetare, som gå sysslösa i Amerika, måste man beakta denna sak och lägga tull på spanmål. Jag får då säga den ärade talaren, att jag icke känner till något land, som är mera protektionistiskt än Amerika, och då sådant, som han anförde, kan hända i Amerika, torde detta icke vara uppmuntrande för oss att beträda den protektionistiska banan. Och, mine herrar, att slå in på en revanchepolitik, det är det allra sämsta man kan göra. Det förefaller mig, som om en sådan politik icke skulle bestå i någonting annat än att jag, därför att en granne vidtagit en åtgärd, som skadar mig och möjligen honom sjelf, skulle anse mig pliktig att vidtaga samma åtgärd, äfven om jag känner att den skadar mig sjelf, det vill säga, jag vill straffa mig sjelf för en dårskap som han begått.

Men ännu en sak återstår att taga i betraktande. Vi hafva i 30 år njutit fördelarne af fria lifsmedelstullar. Har nu jordbruket under den tiden så betänkligt gått tillbaka, att det vore skäl för oss att gå ett steg baklänges i afseende på denna tull-

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

Ang. införande af spanmålstullar.

(Forts.)

lagsstiftning? Se på de statistiska redogörelserna. Har icke landets åkerareal och skördebeloppet under den tiden ökat? Har ej värdet på egendomarne under den tiden stigit betydligt? Jag tror, att värdet på egendomarne stigit allt för mycket; ty de hafva stigit så mycket, att de under nuvarande konjunkturer icke lemna nöjaktig ränta på det i egendomarne nedlagda kapitalet. Men den omständigheten, att sådant inträffat, skall den vara ett skäl att låta konsumenterna betala mera för att sätta egendomsegarne i stånd att berga sig? Sådant finner jag vara stridande mot all möjlig sund nationalekonomi. Dessutom skall man, om man närmare undersöker förhållandet, finna, att jordbruket under dessa 30 år gått ofantligt framåt. Jordbrukaren står också i visst fall nu i bättre ställning än förut, ty de penningar han behöfver får han för närvarande billigare än förut.

Slutligen har här sagts, att jordbrukets betryck vore så ofantligt stort, att Riksdagen och regeringen skulle hafva skyldighet att göra något för dess afhjelpande, och det har framhållits, att jordbruket är den enda näring, som icke har något skydd. I det fallet får jag anmärka, att det finnes en annan ganska vigtig näring, som lider vida mera än jordbruket och som, för den händelse spanmålstullar åsattes — hvaraf följden skulle blifva minskad handel och samfärdsel — skulle komma att lida ännu mera, nemligen skeppsrederirörelsen och sjöfarten. Och om vi nu genom en protektionistisk tullpolitik ändtligen komme derhän, att hvarje näring finge skydd, hvad vore vunnit dermed? Jo, att hvar och en finge ett skydd, som knappast ginge upp till det, han sjelf måste betala för det skydd alla andra näringar fått. Han finge betala alla sina förnödenheter dyrare för det skyddet, och dock stode det kvar inom landet ett icke obetydligt antal folk, som måste i sista hand betala det och som icke hade något skydd eller kunde få det, jag menar alla löntagare, smärre kapitalister och pensionstagare. De vore de enda, som stode rättslösa. Jag tror således, att det vore ett sorgligt fenomen om Sverige, efter att i 30 år hafva njutit fördelar af en friare tull-lagsstiftning hvad lifsmedel beträffar — ty beträffande det myckna, som ytt-rats om vår frihandelspolitik, tager jag mig friheten anmärka, att om jag abstraherar från lifsmedelstullar, Sveriges tulltaxa ingalunda kan kallas frihandelsvänlig, emedan den i många hänseenden är mycket mera protektionistisk än de flesta staters — det vore sorgligt, säger jag, om Sverige nu i afsende å sin tullpolitik skulle gå tillbaka. Jag förmodar visserligen, att de flesta af Kam-marens ledamöter på förhand bestämt sig, om de i denna fråga äro för eller emot. Men om det finnes en eller annan, som ännu är tveksam, vill jag uppmana dessa att noga väga skälen för och emot och icke utan sträng betänksamhet nedlägga sina röster i urnan, när dessa röster, om de afgifvas till förmån för span-målstullarne, skulle komma att hafva ganska sorgliga verkningar.

Och hvarför vill man hafva dessa spanmålstullar? Jo, för jordbrukets betryckta ställning. Ja, detta betryck är stort öfver allt. Men vi, som kunna se någon tid tillbaka, vi kunna se, att det här vid lag är som en våg, som går upp och ned. Huru lida icke för närvarande alla möjliga näringar betryck, sannolikt till följd af öfverproduktion och öfverspekulation? Men det är ganska naturligt att, när svallvågen kommit tillbaka till sin nivå, det normala förhållandet skall återställas, och det går kanske fortare än herrarne tro. Men åsätter man spanmålstullar, går det icke så lätt att taga dem tillbaka. Följer man nu reservanterna blott så långt som att ingå på hvad de här begära, så, om man läser emellan raderna, kan man dessutom ganska väl finna, att detta blott vore första steget. Ty vid det sammanträde, som protektionisterna hållit för att behandla denna fråga, råddes de till att taga skeden i vackra handen och nu icke begära så mycket. Men få de det första skyddet vilja de nog också hafva det andra, och har man sagt a, får man nog säga b. Jag anhåller om bifall till Utskottets hemställan.

Häruti förenade sig Herrar *Wieselgren* och *O. Melin*.

Herr Lönegren yttrade: På grund af mina föregående uttalanden i denna Kammare torde min ställning till tullfrågan i allmänhet vara temligen känd, åtminstone för de äldre ledamöterna. Jag hör till dem, som anse klokt och önskvärdt att alla från utlandet hit inkommande varor beläggas med tull, om ock i vissa fall en ganska ringa sådan, i främsta rummet för att bereda inkomster till statsverket, hvilket på denna väg går lättare än på någon annan, men äfven för att gifva skydd åt inhemska näringar af alla slag, åt svensk slöjd och industri m. m., samt slutligen för att underlätta afsättningen inom vårt eget land af der producerade varor. Jag erkänner villigt, att jag bland de tullfria artiklarne allt hittills räknat spanmål, specielt den omalna, ty denna vara hör otvifvelaktigt till de för lifvets nödtorft oundgängligaste, hvilka icke böra genom tull onödigtvis fördyras, utan till så billigt pris som möjligt hållas tillgängliga för konsumtionen. Att jag det oakadt och ehuru jag är representant för ett fabriksidkande stadssamhälle dock nu stält mig i reservanternas led och yrkat tull på spanmål, det kan ju synas egendomligt nog, men jag tror att denna min åtgärd kan förklaras och försvaras. För detta ändamål och för att bemöta några under diskussionen framkastade och i utskottsbetänkandet förekommande påståenden har jag begärt ordet.

Jag tror, att frågan om spanmålstullar — en af de allra svåraste att med afseende på resultatet med tillförlitlighet bedöma — ej får skärskådas ur de enskilda eller lokalintressenas synpunkt, utan ur den allmännaste, såsom berörande hela landets väl; att förut fattade meningar måste vika för nödvändighetens kraf, samt

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

att undantagsförhållanden fullkomligt berättiga till undantagsåtgärder. Och då jag derjemte tror, att de skildringar om tillståndet i vårt land, som från alla håll meddelats, äro sanna och tillförlitliga, att således landtbruket, vår så kallade modernäring, kämpar med stora svårigheter och att utsigterna för framtiden äro dystra och nedslående, då anser jag det för statsmakternas ovilkorliga skyldighet att vidtaga åtgärder för att söka afhjälpa detta betryck samt ingifva vår jordbrukande befolkning hopp och förtröstan. Jag vill dock icke vara med om några höga tullsatter på spanmål, ty sådana kunna med framgång bekämpas, såsom ledande till fördyrande af brödet för de mindre bemedlade, men så låga, som de af reservanterna föreslagna, skola de säkerligen icke menligt inverka hvarken för arbetaren i stad, som i allmänhet för dagen köper sitt bröd hos bagaren, eller för den å landet, som antingen är i kost hos arbetsgifvaren eller får sin aflöning in natura. Ständigt förekommande fluktuationer i spanmålsprisen, till högre belopp än de nu föreslagna tullsatserna, hafva, efter hvad många års erfarenhet gifvit vid handen, icke inverkat på det till salu hållna brödets pris eller storlek. Så låga tullar, som de af reservanterna projekterade, skola således icke medföra några olägenheter för den förbrukande allmänheten, men säkerligen hafva gagn med sig för landet, enär de skola verka såsom en hämsko på införsel af sådana partier spanmål, som hitsändas i konsignation eller införskrivas i afsigt att nedtrycka priset på samma vara här i landet; de skola således bereda en lättare och fördelaktigare afsättning af landets egna produkter.

Frihandelsvännerna hafva sedan gammalt drifvit den satsen, att de näringar, som icke kunna bära sig utan tullskydd, de äro icke naturliga, de kunna gerna falla, och vi kunna och böra i stället skaffa oss hvad vi i den vägen behöfva från utlandet; och motståndarne till de nu ifrågasatta tullsatserna å spanmål säga i enlighet med samma uppfattning, att om odling af hvete och råg icke bär sig här i landet, kunna landtmännen ju slå sig på något annat, som bättre lönar sig. Detta är lätt sagdt men icke lika lätt gjordt. En förändring i landtbruket af så genomgripande art fordrar mycket arbete, mycken tid och mycket penningar; och af penningar ega våra landtmän i allmänhet icke något till öfverlopps för experiment. Dessutom kan man väl med skäl fråga, är icke odlingen af hvete och råg en naturlig näring i vårt land. Skola vi äfven från utlandet köpa landtbrukets enklaste produkter. Är det icke nog, att många millioner kronor årligen gå ur landet för de lyx- och öfverflödsvaror, som i allt större mängd hit införas — skola vi äfven betala utlänningen för odlandet af den spanmål vi behöfva till brödföda, då vår egen jord och våra egna tegar säkerligen under vanliga år kunna frambringa tillräckligt mycket deraf, och våra egna arbetare väl behöfva den förtjenst, som odlandet deraf medför? Tillräckligt

skattskyldiga till utlandet äro vi detta förutan; tillräckligt stor vinst af här i landet förbrukade varor af alla slag går till utländska handverkare, fabrikanter och arbetare — samt till dem, som förmedla dessa affärer, våra importörer — någon tillökning härutinnan bör visserligen ej befordras genom en öfverflödigt import af spanmål. Ju mera vi kunna genom eget arbete, egen odling, egen slöjd och industri inom landet åstadkomma af hvad vi af alla slags varor behöfva och använda, desto bättre är det. Arbetarvinsten stannar då i vårt eget land, till fördel så väl för arbetsgifvare som arbetstagare; och har arbetaren fullt upp med arbete och därför skälig ersättning, då är han också belåten, då gör det honom i sanning intet om spanmål belägges med den obetydliga tull, som nu är ifrågasatt; vida tyngre känning af denna skatteform har han uti de höga tullsatsen, som nu äro åsatta åtskilliga allmänna förbrukningsartiklar, hvilka äfven ingå uti arbetarens hushållning, såsom socker, kaffe, sirap m. m. Till dessa artiklar vill jag dock icke räkna tobak och brännvin, äfven dessa mycket högt beskattade ty de tillhöra en annan kategori.

De beräkningar, som blifvit gjorda öfver den vinst, som staten skulle erhålla genom införandet af spanmålstullar, och hvilken upptagits till åtskilliga millioner kronor, dem kan jag ej tillmäta mycket afseende. Jag har för min del icke mycket tänkt på den sidan af saken. Afsigten hos mig är i främsta rummet att bereda lindring för jordbrukarne, icke att bereda inkomst för staten; och vinnes det åsyftade målet — en minskad spanmålsimport, då en sådan ej är af behovet påkallad — då kunna beräkningarne öfver tulluppbörden ej vara tillförlitliga. — Men vill jag här vid lag erinra, att den indirekta vinsten för landet kan vara stor, äfven om statsverkets inkomst i tulluppbörd blir ringa.

Man har åberopat frihandelsteorien och ordat om de välsignelser, den för med sig. Ja, jag jag skattar all teori högt och tillmäter den stort värde, men först sedan den blifvit pröfvad i tillämpningen och visat sig praktiskt duglig; praktiken är teoriens bästa pröfvosten — och mot frihandelsteorien kan ju med fog anföras den viktiga händelsen för dagen, att representationerna i Tyskland och Frankrike efter mycket omsorgsfulla utredningar med stor majoritet fattat beslut om betydlig förhöjning i förut gällande tullsatsen å så omalen som malen spanmål. Då nu dessa stora och mäktiga stater ansett nödvändigt att kringgärda sitt landtbruk med tullskydd, då synes det mig nästan absurdt, att vårt lilla och fattiga land skall lemnas med öppna gränser för import af alla slags landtmannaprodukter.

Man har äfven talat om de olägenheter och kostnader, som skulle uppstå så väl för tullverket som för enskilda personer, om spanmålstullar blifva påbudna, derigenom att med spanmål lastade fartyg alltid skulle nödgas gå in till stapelstäder i och för lastens tullbehandling. Jag vill härvid erinra, att hit införskrifna span-

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

Ang. införande af spannmålstullar.
(Forts.)

målslaster i allmänhet lossats i stapelstäderna; det är endast undantagsvis dylik lossning ifrågakommit på andra platser; och vi lagstifta väl på regeln och icke på undantagsfallen. Jag vill dessutom erinra om, att det icke bör möta något hinder för lossning af spannmål och mjöl äfven på andra orter än i stapelstäder, om tillstånd dertill sökes hos Kongl. Generaltullstyrelsen. Sådan lossning af tullpligtiga varor har ofta förut medgifvits; men det ligger i sakens natur, att den kostnad för tullbevakning och tullbehandling, som derigenom uppkommer, måste gäldas af lastegaren eller fartyget. Så sker äfven nu, när, såsom ständigt och jemt inträffar, lossning af tullfria laster eger rum i någon uthamn, hvartill äfven särskildt tillstånd från tullstyrelsen erfordras.

Då det icke torde kunna förnekas, att välmåga eller en god ekonomisk ställning hos den jordbrukande befolkningen — den stora massan af vårt folk — välgörande återverkar på hela samhällskroppen — likasom en god och riklig skörd åt alla näringar inom landet gifver stöd och krafter — och då jag är förvissad om eller åtminstone hyser den förhoppningen, att de föreslagna låga tullsatserna skola bringa landtbruket i en bättre ställning derigenom, att lättare afsättning och fastare pris å landtmannaprodukter sålunda beredas, tvekar jag icke att gifva min röst för den tullskatt, som reservanterna påyrka. Jag hemställer derför om afslag å Utskottets betänkande i denna punkt och bifall till reservationen.

Herr Ekman: Den föreliggande frågan hör otvifvelaktigt till de brännande och stora frågorna vid denna riksdag, och det torde ursäktas, om under sådana förhållanden litet hvar begär ordet för att få angifva sin ställning dertill klart och tydligt.

Om man frågar, hvad som är orsak till denna massa af petitioner och brochyror m. m., som här under de sista dagarne utdelats, deri man yrkar spannmålstullarnas införande, så torde man svara, att det är just på grund af att landtbruket är så tryckt. Jag tror dock icke, att jordbruket är mera tryckt än alla öfriga näringar i vårt land. Jag vill blott erinra om, huru jernindustrien nu under flera år lidit under trycket af ogynsamma konjunkturer, och huru äfven handel och sjöfart under förra året haft ganska svåra förhållanden att kämpa emot. Flera ångbåtar fingo förra året lägga upp, emedan de icke kunde få några frakter, så att det är ett tryck, som litet hvar får känna till. Jordbruket kan svårigen tänka att kunna undgå att känna trycket af den kris, som för närvarande öfvergår hela den bildade världen, och att pålägga spannmålstullar för att afhjelpa ett sådant tryck, tror jag icke är att inslå på den rätta vägen. För min del kan jag icke förstå annat, än att det i synnerhet skulle blifva de större jordbrukarne och godsegarne, hvilka skulle draga nytta af spannmålstullarne. Men hvad skulle väl deremot Sverige norr om Dal-

elfven hafva för nytta af dem, då der produceras ganska obetydligt med säd till afsalu. Största delen af Norrland köper tvärt om säd, och detsamma är förhållandet med flere andra provinser, såsom Vermland, Dalarne, Bergslagen och äfven Bohuslän, hvilket sistnämnda landskap med sina fiskelägen icke har någon väsentlig sädesproduktion. I dessa provinser, der spanmål måste köpas, verkar spanmålstullen tryckande. Det blefve sålunda endast de mera bördiga provinserna i mellersta och södra Sverige, som skulle få någon nytta af dessa tullar, och inom dessa provinser väsentligen de större jordbrukarne. Att jordbruket för närvarande lider betryck, är sant, och jag tror det vara nödvändigt att göra något i och för lindrande af detta betryck, men jag undrar, om icke därför skulle kunna rådås bot på annat sätt än genom påläggande af spanmålstullar. Bevillningsutskottet har enligt mitt förmenande dertill anvisat en utväg, som synes vara ganska beaktansvärd, då det å sidan 13 i Utskottets betänkande heter: »Fast hellre måste det anses fullt öfverensstämmande med naturens egen anordning, att hvarje land till föremål för sin produktiva verksamhet väljer sådana, i afseende å hvilka det kan påräkna den bästa ekonomiska framgång.» Jag tror, att likasom fabrikanten, som ser att ett fabrikat icke längre har åtgång på marknaden, måste tänka på att få ut andra fabrikat, som kunna vinna afsättning, så måste äfven jordbrukaren vara betänkt på att använda sin jord på sådant sätt, att han deraf kan draga den största möjliga inkomst. Ser han, att han icke vidare med fördel kan odla säd till afsalu, får han göra sig beredd att använda sin jord på något annat sätt, som kan bereda honom bättre inkomst, och i detta afseende vill jag särskildt påpeka vigten af att uppdrifva foderodlingen och anlägga mejerier. Jag ber att rörande denna sak få ur landshöfdingeembotets i Malmöhus län femårsberättelse uppläsa följande:

»Om någon viss rigtning inom landthushållningen kan sägas företrädesvis hafva framträd under de sist förflutna fem åren, så är det sträfvet att allt mer och mer höja koladugårds-skötseln. Mejeriet har i förhållande till sädesmagasinet fått en betydligt annorlunda ställning än tillförne, och landtmännen äro visserligen numera i allmänhet lika intresserade för smörprisens ställning som för sädesprisens.» Vidare nämnes: »att vid periodens slut räknades i Södermanlands län 58 större mejerier och i Jönköpings län 29, hvarjemte från Halland omförmäles, att mejerier finnas på alla större gårdar samt jemväl hos många af allmogen. Der förhållandena hindrat anläggandet af större enskilda mejerier hafva distrikts- eller bymejerier anlagts.»

Man har sålunda redan i viss mån slagit in på denna i min tanke goda väg, och jag tror att det vore väl, om jordbruket fortfarande utvecklade sig i samma rigtning, ty det är att beakta, att under det sädesprisen stå synnerligen lågt, så hafva prisen

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

å smör och mjölk hållit sig uppe i ganska högt pris, oaktadt just för närvarande ett särskildt kasus är för handen med smörets tillfälliga prisfall. I sammanhang med foderodlingen står äfven fröodlingen. Man må besinna, att t. ex. England årligen uppköper milliontals skålpund frö, och jag föreställer mig att denna fröodling borde af jordbrukarne mer än som skett uppmärksammas.

Men utom det att jag sålunda håller före, att jordbruket i vårt land bör kunna ordnas på annat sätt än för närvarande är fallet, så anser jag, att Riksdagen bör vara betänkt på att understödja jordbruket på annat sätt än det här ifrågasatta, nemligen genom aflyftande af grundskatterna samt af rust- och roteringsbördan. Vi hafva hört Hans Excellens Statsministern beteckna våra nuvarande skatteförhållanden i nu antydda afseende såsom en orättvisa. Om därför den svenska Riksdagen i stället för att pålägga spanmålstullar skyndade att gå till mötes de berättigade önsknigarne i detta afseende och besluta aflyftande af de orättvisa bördor, som tynga jordbruket, skulle utan tvifvel jordbruket deraf tillskyndas vida större fördel än genom påläggande af spanmålstullar, i synnerhet låga sådana. Hvad spanmålstullarne beträffar, så vill jag anmärka, att det är en skatteform, som otvifvelaktigt kraftigt drabbar den konsumerande allmänheten. En sådan beskattning är nu icke af nöden för statsverkets behof, då det icke i statskassan finnes någon brist utan tvärt om ett öfverskott.

En föregående talare har visat, huru origtigt det är att påstå, att spanmålstullarne icke skulle fördyra brödprisen. Nej, de fördyra verkligen brödprisen, och just för den fattige arbetaren är hvarje öre af stor betydelse. Man kan tänka sig en fattig familj, der kanske underhållet för hvarje person för dagen icke får öfverstiga 12 à 15 öre — sådana familjer finnes det. Här är hvarje öre af stor betydelse, och der betyder också tullen på spanmål mycket. Kan det vara skäl att, när man på de senare åren tillgodogjort sig alla en nyare tids uppfinningar för att göra samfärdseln med andra land lättare, när man nu, såsom en talare sagt, flyttat Amerika så nära oss som England låg förut, när man vidare lyckats få vårt land genomskuret af ett jernvägsnät, hvarigenom vi kunna med lätthet tillgodogöra oss alla det omnämnda landets rika tillgångar, kan det nu vara skäl att börja söka uppressa hinder mot en lättare samfärdsel; jag för min del vill på intet sätt vara med om en sådan sak.

Jag har redan förut påpekat, och jag är fullt öfvertygad om, att statsmakterna måste taga hänsyn icke blott till en utan äfven till alla öfriga industrigrenar inom landet. Jag har erinrat särskildt om sjöfarten och om den tryckta ställning, hvori denna icke oviktiga näringsgren befinner sig. Om man nu skulle söka att genom skyddstullar hindra importen af spanmål, så är det ju all-

deles tydligt, att sjöfarten skulle komma i en ännu sämre ställning, än den haft förut.

Det är en annan sak jag ock vill påpeka, en sak som, så vidt jag kunnat iakttaga, icke varit af de föregående talarne något utförligare berörd. Det är nemligen det förhållande, att, om det lägges, såsom blifvit yrkadt, en tull af en krona på 100 kilo, så stannar det i sjelfva verket icke dervid, utan denna krona blir kanske fördubblad, innan dessa hundra kilo blifva tullbehandlade. Tullbehandlingen af den ifrågavarande varan är nemligen af den beskaffenhet, att det är klart, att kostnaden dertför kommer att gå till icke så litet. Jag vill erinra om, att tullbehandlingen af tullpligtiga varor kan endast ega rum i stapelstäder. Nu hafva vi 38 stapelstäder, men icke mindre än 64 tullplatser, dit fartyg med icke tullpligtiga varor få inlöpa och lossa. Läger man nu tillsammans detta, så blir det icke mindre än 102 platser, der fartygen för närvarande kunna lägga till för att lossa spanmål. Men i och med detsamma, som man lägger tull på spanmål, är det klart, att dessa fartyg icke få lägga till vid de 64 tullplatserna, utan endast i stapelstäderna, och detta kommer att orsaka en ofantlig kostnad. Jag vill taga ett exempel. Neder-Kalix t. ex. är en ganska stor tullplats, men tullpligtiga varor få ej der behandlas. Om man nu antager, att ett fartyg kommer lastadt med råg från Ryssland till Neder-Kalix, så måste detta fartyg först gå upp till Haparanda. Der måste nu lasten vägas och tullbehandlas, och sedermera kan fartyget få gå till Neder-Kalix för att lossa. Samma förhållande är t. ex. med Ljusne och Sandarne. Der finnas stora industriella anläggningar. Om nu egarne vilja taga in en hel skeppslast för sina arbetare, så kan fartyget under närvarande förhållanden lägga till vid Ljusne eller Sandarne. Men lägges tull på spanmålen, så måste fartyget gå in till Söderhamn. Enahanda är förhållandet med Gotland. Denna ö har nu icke mindre än 9 tullplatser, spridda omkring öns alla kuster. Pålägges nu spanmålstill, måste fartygen gå in till Visby. Nu kan man säga, att det kunde lemnas särskildt tillstånd att lossa på andra orter än de föreskrifna. Må hända eger tullstyrelsen rättighet att för någon gång tillåta sådant, men äfven om tullstyrelsen skulle tillåta sådant, så är det klart, att kostnaden för denna extra tullbehandling med dermed förenade resekostnader och dagtraktamente för tullbetjeningen måste bäras af importören. Betänker man vidare, att det numera icke är med segelfartyg utan med ångfartyg, som större fraktleveranser fullgöras, och att dessa ångfartyg hafva dyra drift- och underhållskostnader och i följd deraf måste hafva brådtom, så måste hvarje dröjsmål stegra frakten. Om man t. ex. tänker sig ett sådant fartyg komma från Ryssland, lastadt med spanmål, hvarå tull ej ligger, så kan det få lossa det natt och dag, emedan någon synnerligt stor bevakning ej fordras. Men om spanmålstill införes, så kan detta icke gå för sig så lätt.

Ang. införande af spanmålstillar.
(Forts.)

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

Tulltjenstemannen är icke skyldig att arbeta mer än om dagen och kan lägga vid nattens inbrott luckorna på. Allt detta fördyrar högst väsentligt fraktkostnaden och åstadkommer, att en spanmålstull, som uppgifves uppgå till ett belopp af en krona pr 100 kilo, i sjelfva verket torde fördubblas. För öfrigt må man tänka äfven på en annan sak. I och med detsamma som man lägger på spanmålstull, måste man vara betänkt på att öka tulltjenstemännens antal. Man må vara glad, om man åtminstone kan få den nya personalen på extra stat, ty då kan man, om hela saken skulle visa sig vara ett missgrepp, åtminstone slippa allt fortfarande aflöna denna personal. Till sist ber jag att få anmärka ännu en sak, en ny sida af saken; det är den socialpolitiska sidan af densamma. Man kan icke neka till, att man måste befara, att, om man lägger högre tullar på lifsförnödenheter, sådant kommer att åstadkomma en mindre god stämning hos arbetarebefolkningen. I detta afseende synas mig förhållandena i Tyskland vara rätt upplysande. Inslå på den vägen att fördyra brödet för arbetaren, så torde det icke dröja så länge, innan hvad som der vunnit insteg kommer att hota äfven oss; jag menar just den hydra, som heter nihilism, socialism, kommunism och från hvilken vi hittills varit befriade. Den frodas nu i Tyskland, och jag hoppas, att den icke måtte vinna insteg i vårt hittills från densamma förskonade land. För min del vill jag icke vara med om att gifva anledning till något sådant. Herr Talman! På grund af hvad jag sålunda anfört anihåller jag om bifall till Utskottets förslag.

Herr Olsson i Ättersta: Om den nu föredragna motionen har under sista veckorna så mycket talats, så väl enskildt vid riksdagen som framför alit i tidningspressen, att den kan sägas vara alldeles utagerad, och vid sådant förhållande skall jag icke länge uppehålla diskussionen, i synnerhet som jag tror, att man svårligen kan rubba någons mening, då, såsom jag antager, alla förut stadgat sin åsigt i detta fall. För min del får jag säga, att den tullpolitik, vi hittills fört, är lindrigast sagdt besynnerlig. Man behåller tull på exempelvis kaffe, som man visserligen kan säga icke är en nödvändighetsvara, utan hvilken människan icke kan lefva; men kaffe förbrukas dock i hvarje hem och är så godt som en nödvändighetsvara äfven för den fattige. Under det man behåller denna tull, har man likväl icke satt verkande tull på sådana artiklar som siden, viner och en mängd kram, som förbrukas endast af den förmögnare befolkningen och hvilka därför lämpa sig väl för en högre tullbeskattning.

Jag har antecknat åtskilligt mot Utskottets betänkande, men detta har redan till största delen blifvit framhållet, och jag skall därför icke länge upptaga Kammararens tid. Det egentliga skälet, som anförts från frihandlarnes sida, är naturligtvis det, att man

icke bör fördyra brödet för arbetaren, och detta framhölls redan vid remitterandet af denna motion af ett par talare på stockholmsbänken samt har nu ytterligare betonats. Jag vågar säga, att jag är lika varm vän af arbetaren som de. Men lika ärligt jag vet de mena, då de anse spanmålstullar vara olämpliga, lika öfvertygad är jag om motsatsen. Den, som känner till förhållandena på landsbygden, vet, att der är mycket illa bestäldt, och att det ser mycket mörkt ut; han vet också, att den ene jordbrukaren förr och den andre efter måste afskeda sina arbetare. Den, som förr hade två arbetare, får nu nöja sig med en, och den, som förr hade en, får nu vara utan, icke därför att han icke har behof af honom, utan därför att han icke alls har råd att hafva den. Om jag nu utgår från den förutsättningen, att den föreslagna tullen skulle i någon mån upphjälpa denna betryckta ställning, männe då icke arbetaren i första rummet får nytta deraf, då jordbrukaren måste skaffa sig arbetskrafter. Men, säger man, städernas arbetare skola ovilkorligen förlora. Jag tycker, att då man också medgifver, att i följd af den svåra ställningen på landet arbetarne hafva inströmmat till städerna och konkurrera med dessas arbetare, så måste på samma gång medgifvas, att om de åter få arbete på landsbygden, skulle ju icke stadsarbetarne förlora derpå, utan deras ställning förbättras. Dessutom tillkommer en annan sak, som är af ännu större betydelse, nemligen att, om förhållandena förbättras för den jordbrukande befolkningen, som dock utgör omkring 70 procent af hela vårt lands befolkning, så ökas derigenom dess konsumtionsförmåga, och i samma mån kommer ju detta industriens arbetare till nytta. Derom torde icke kunna tvistas.

Nu har man sagt, att det icke är genom skyddstullar man skulle upphjälpa ställningen utan genom afskaffandet af sekelgamla skatter. Ja, om vi stode inför detta alternativ, tror jag utgången vore gifven, men med det ihärdiga motstånd denna sak alltid röner, lär man äfven i år hafva föga hopp att derutinnan komma till något resultat. Äfven har framhållits, att statsverket nu är i den lyckliga belägenhet, att denna skatt väl kunde undvaras. Ja, då ligger botemedlet i hvad jag förut anfört: sätt ned kaffetullen med belopp motsvarande den beräknade inkomsten af spanmålstullen, och jag tror att arbetaren icke skall klaga deröfver.

Jag vill blott i förbigående säga, att Herr Dicksons föreläsning om jordbrukets ekonomi icke torde hafva mycket att betyda, då han i detta fall icke är rätte mannen. Det exempel han nämnde, att en person, som redan på 1860-talet arrenderat en egen dom, redt sig bra med sitt arrende, eger icke mycken vigt. Det är väl nu icke så, att hvarje arrendator går under, men förhållandena hafva dock betydligt förändrat sig sedan 1860-talet. För öfrigt har icke Herr Dickson visat sig vara synnerlig vän af

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

Ang. införande af spanmålstullar. jordbruket, enär han just varit en af de ifrigaste motståndarne, då det varit fråga om grundskatternas afskrifvande.

(Forts.)

Mycket vore i denna sak att tillägga, men jag tror icke något vinnas derpå. Men då man talar om, att man är så öm om arbetarne, hvilket jag också är, hvarför har man då icke någon tanke för dessa hundratusentals personer, som antingen bruka eller ega en liten jordlapp? Tro icke herrarne, att äfven de äro arbetare, och att de få arbeta och det ännu mer än den arrendator, hvarom Herr Dickson talade. De få också arbeta från morgon till qväll under de största umbäranden och försakelser och ändock se sin ställning år för år försämrad. Männe icke också *desse arbetare* kunna hafva några anspråk på statsmakternas uppmärksamhet? Jag yrkar bifall till reservanternas förslag.

Herrar *Forsselius* och *Andersson* i Knarrevik instämde i detta anförande.

Herr Gustafsson: Af den förda diskussionen framgår det faktum, att man tyckes vara öfverens deri, att jordbrukaren är lidande och behöfver hjälp, samt att det företrädesvis är de smärre jordbrukarne, som behöfva skydd. Men, mine herrar! det är icke genom skyddstullar, som små jordbrukare tillskyndas någon fördel, utan det är endast de store jordbrukarne, som hafva fördel af sådana tullar. Af de till omkring 260,000 uppgående egare och brukare af jord är det 23 procent, som hafva 4 tunnland åker och derunder, 66 procent, som hafva 4 till 40 tunnland, 10 procent, som hafva 40 till 200 tunnland, samt 1 procent, som hafva 200 tunnland åker och deröfver.

Hvad den första af dessa kategorier vidkommer, får man erkänna, att den utgöres af sådana, hvilka sjelfva nödgas köpa spanmål. Af den andra kategorien, eller den som utgjorde 66 procent med 4—40 tunnland, så torde äfven en stor del deraf kunna hänföras till dem, som köpa spanmål. Strängt taget återstå endast 11 procent, som kunna hafva någon fördel af det nu föreslagna tullskyddet. Alltså blifver tullskyddet ett tillskott åt de förmögnare på de fattiges bekostnad.

Här har ordats mycket om arbetarne. Bland annat har man sagt, att denna tull icke skulle komma att i någon mån drabba dem eller de fattigare konsumenterna, emedan de fattige köpa sina förråd i så små portioner, att när varan en gång kommer i deras händer, så har tullen förlorat sin kraft och priset är det samma, som om ingen tull funnes. Detta påstående är enligt min öfvertygelse en falsk tröst, upfunnen endast till att lugna oroliga samveten, men denna tröst är en bubbla, som brister, då den stöter mot verklighetens hårda mur. Om man också med något sken af sanning kan säga, att den, som köper sitt hvetebröd eller sin skorpa i bagarboden, icke känner mycket af en dy-

lik tullsats, så kan man åtminstone icke säga så om den, som köper rågrödet eller sitt behof af mjöl efter vikt. Det är nemligen omöjligt förneka, att, om skatten höjer mjölets värde med 25 öre pr 10 kg., brödet skall blifva dyrare för konsumenterna, än om ingen sådan skatt funnes.

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

Man talar om, att vi böra taga till mönster ett land strax söder om oss, der en klok statsman sitter vid styret. Jag deremot anhåller få erinra, att Sveriges ställning och Tysklands ställning äro hvarandra fullkomligt olika. I Sverige hafva vi ett öfverskott i statskassan, men så är icke förhållandet i Tyskland, der man länge dragits med en statsbrist. Ingen må väl heller tro, att den store rikskansleren vidtagit införandet af skyddstullar af ömhet för jordbrukaren eller arbetaren. Skyddstullar hafva blifvit införda i Tyskland, emedan man var tvungen att skaffa medel för den stora militärbudgeten. Denna politik, som man här nu så mycket berömt, är en politik, som, enligt min tanke, skapar de stora brytningarne mellan samhällsklasserna och som vi torde böra akta oss för. Denna politik skapar revolutioner och den väg, på hvilken man inslagit i Tyskland, leder till anarki. Det finnes ingenting, som uppeggar till värre klasshat än lifsmedelstullar. Jag skall i detta fall citera en erkänd statsmans ord, nemligen statsministern Magliani, som i italienska representantkammaren nyligen yttrade följande:

»Staten», yttrade Magliani, »har icke rätt att utkräfvat skatter, tyngre än som för dess sjelfbestånd är nödvändigt; men det är statens pligt att beskydda dem, som i kamp för tillvaron ha mest att lida och strida. Att fördyra brödet vore det samma, som det att taga födan från folket och göra det fiendtligt mot staten och främmande för känslan af samhällets nödvändiga kraf. Sådant måste ett fritt statsväsen framför allt undvika, ty frihet kan blott bestå der, hvarest rättvisa råder.»

Den italienska kammaren helsade dessa ord med lifligt bifall, och om icke svenska Riksdagens Andra Kammare så gör, måste jag lifligt beklaga vårt land.

Till sist vill jag lägga jordbrukarne i denna Kammare på hjertat följande. Det var för icke länge sedan, som deras klagan öfver den tunga jordbeskattningen mottogs med ovilja äfven här, och arbetaren ville icke höra talas om grundskatters afskrifning. Denna tid är nu förbi, och upplysningar hafva vunnits, som gjort att arbetaren nu, fastän han sjelf väl skulle behöfvat en nedsättning i de indirekta skatterna, dock är villig att erkänna jordbrukarens förstfödsörätt, det vill säga rätt att i första rummet åtnjuta skattenedsättning, när statens finanser så tillåta. Men om man här i dag besluter spanmålstull och derigenom lägger en obillig skatt på arbetaren; då tror jag att en sådan orättfärdighet skulle straffa sig sjelf, och den dag skall komma, då ni med grämlöse skola inse, att ni sålt Eder förstfödsörätt för en gryn-

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

välling. Detta är en sak att tänka på, mine herrar, då I börjen vandringen till valurnan. Den vandringen kan leda till ert önskningsmål, men den kan också aflägsna er från målet. Herr Talman! Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr C. M. Huss: Herr Talman! Jag har begärt ordet för att tillkännagifva min ståndpunkt i denna fråga. I likhet med reservanterna inom Utskottet och på de skäl, desse anfört, tror jag det vara nödvändigt att vi få ett måttligt skydd för de väsentligare produkterna af vår hufvudnäring, nemligen för spanmål samt för mjöl och gryn af spanmål; och äro, enligt mitt förmenande, de tullsatser, hvilka blifvit af reservanterna föreslagna, så måttligt tilltagna, att de utan att utestänga den utländska konkurrensen skola sätta landets egna jordbrukare i stånd att upptaga en täflan med utlandet.

Jag tror ej heller, att de öfriga näringarne häraf skulle lida. Tvärtom. Ty, om jordbruket, såsom för närvarande är fallet, är i en betryckt ställning, så återverkar detta äfven ofördelaktigt på de öfriga näringarne. Min åsigt är, att vi för närvarande, såsom en väsentlig följd af frihandelssystemet, befinna oss uti en snart sagdt inom alla områden känbar afmattning uti ekonomiskt afseende. För att söka afhjelpa denna torde det vara nödigt att söka göra något för att återvinna den inhemska marknaden för våra produkter, hvilken nu är allt för mycket lemnad i utlänningens händer. Den inhemska marknaden är i många afseenden mera fördelaktig och för landet mera betryggande än marknaden på utlandet.

Hvad beträffar talet om, att lifsförnödenheterna för arbetarne skulle blifva dyrare, om skyddstull åsattes, så, äfven om detta skulle vara en sanning, hvilket jag för min del betvivlar, komma här föreslagna tullar å spanmål i detta hänseende att vara af föga betydelse mot det gagn, arbetaren skulle skörda af skyddstull. Tillgången på arbete kommer nemligen att blifva rikare till följd deraf, att jordbrukaren, hvilken dels får afsättningen af sina produkter inom landet mera betryggad, dels äfven kan påräkna ett pris, hvilket motsvarar produktionskostnaden, kan nedlägga arbete mer än hittills så väl å brukningen af sin jord som ock å nyodlingar. Arbete för arbetaren är bröd, hvaremot arbetslöshet är nöd. Under nuvarande förhållanden torde knappast någon kapitalist med beräkning att af kapitalet skörda någon vinst företaga nyodlingar. Vore jag öfvertygad om, att skyddstull å spanmål vore till skada för arbetaren, vore jag den siste att yrka derpå.

Hvad särskildt de norrländska förhållandena beträffar, så tror jag att dessa numera äro sådana, att ett tullskydd af spanmål äfven för den norrländske jordbrukaren vore välkommet, ty denne kan ej såsom hittills påräkna att af skogen och dess afverkning erhålla en betydande del af hvad han behöfver för sitt uppe-

hälle. Han är numera, sedan skogstillgången i allmänhet till följd af den mycket forcerade afverkningen under de senaste årtiondena i betydlig mån aftagit, hänvisad att söka sin utkomst hufvudsakligen af jordbruket; och som Norrland i likhet med det öfriga Sverige är underkastadt den outhärdliga konkurrensen med utlandet, så anser jag, att skyddstullar äfven särskildt för Norrland äro nödvändiga och af behovet påkallade, liksom ur annan nationalekonomisk synpunkt det är nödvändigt, att landet söker skydda sig från ett, enligt mitt förmenande, skadligt inflytande af utlandet.

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

Det är ur dessa synpunkter, som jag, Herr Talman, yrkar bifall till de af reservanterna föreslagna tullsatserna å spanmål samt å mjöl och gryn af spanmål.

Herr Wallberg: Redan vid remissen till Bevillnings-Utskottet af förevarande tullmotioner var det en aktad talare som sade: »Gif arbetaren så väl i städerna som på landet bröd för godt pris, så skall det stå väl till i landet.» Mot denna vackra och välmenande tanke vill jag uppställa en annan, och det är: »Gif arbetaren ett godt och lönande arbete.» Det kunna vi göra genom en klok och förständig lagstiftning, och då skola också många ekonomiska sorger häftvas. Ända sedan min barndom, under loppet af nära fyratio år, har jag stått i den närmaste beröring med en större arbetsstyrka och jag har varit med både i goda och dåliga tider och bör därför ha någon erfarenhet om arbetarens behof. Jag har den lyckan att stå i spetsen för en arbetscorps, som är mycket respektabel, till bevis hvarpå jag endast vill omnämna, att omkring 50 af arbetarne innehafva sällskapet Pro Patrias medalj, flere bland dem den stora; och jag kan när som helst göra en förteckning bland dessa arbetare på öfver 150, hvilka varit i mitt bolags bröd i mer än 15 år. Af lätt begripliga skäl betraktar jag därför denna tullpolitiska fråga såsom en af de mest betydande vid denna rikdag. Hvad äsyftas nu med de här begärda tullsatserna? Jo, att göra den svenske jordbrukaren någorlunda likställd med jordbrukaren i utlandet och särskildt i de länder, som genom höga tullsatser från sina områden utestänga vårt lands produkter, under det att desamma i allt mer utsträckt grad begagna sig af vår öppna marknad för att finna aflopp för sin öfverproduktion. Här har talats så mycket om, att man icke bör fördyra brödet för den fattige arbetaren. Det är ett vackert och ädelt tal, det värmer känslan, och mitt eget intresse bjuder mig att söka nå detta mål. Men i det praktiska lifvet har det aldrig uppnåtts och torde i framtiden heller icke göra det. Jag vet allra bäst att den större delen af arbetarne — prisvärda undantag finnas visserligen — måste så att säga lefva för dagen och köpa sina förnödenheter i små kvantiteter, dervid de ofta nog äro nödsakade att anlita krediten från

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

den ena aflöningsdagen till den andra. Men de åtnjuta förtroende, de äro punktliga, och när aflöningsdagen kommer, betala de sin skuld, men det är naturligt att mellanhänderna, minuthandlarne, taga åtskillig hög avance för dessa små varuköp likasom för den kredit de lemna. Det är nu en gång så och det kan icke undvikas eller förebyggas. Men för att i någon mån förbättra arbetarens ställning anser jag lagstiftningen böra gå derhän, att man söker lemna den svenske arbetaren något skydd mot den öfverväldigande konkurrensen från utlandet och icke låter den utländske arbetaren, så att säga, taga brödet ur munnen från den svenske. Det blir slutligen följden. Ty hur länge skola vi hålla ut med att köpa utländska varor, vare sig bröd eller annat, då vi icke hafva något arbete och ingenting producera. Till följd deraf utsina tillgångarne och ingenting fins att köpa för. En dålig ställning. Långt bättre är det att hafva något att köpa för, om man än får betala varan något dyrare, och kanske hafva penningar öfver. Tvingas en arbetsgifvare af omständigheternas kraf till inskränka arbetet eller göra förknappningar, ja, då kniper det både för honom och för arbetstagaren. Har deremot arbetsgifvaren tillfälle att offerera något öfverarbete, exempelvis en eller ett par timmar på eftermiddagen, då uppstår glädje bland arbetarne, de gå med lif och intresse till sin sysselsättning, väl vetande, att den större arbetsförtjensten förbättrar deras ställning och fullt uppväger det något högre brödpriset. Ett godt och stadigt arbete, bästa botemedel. Emellertid anser jag icke att de billiga tullsatser, som reservanterna här föreslå, skola hafva något inflytande på brödpriset. Tullen anser jag icke vara annat än blott en regulator för den inhemska marknaden och lemnar, så att säga, endast producenten förhand i marknaden. Får landbrukaren skydd för sina produkter, så kan han med lugn och trygghet nedlägga kapital i sin jord och odla denna rationellt; och de skördar, som då uppstå, skola ovilkorligen medföra förbättring både i hans och dagsarbetarens ställning. Man kan visserligen säga, att jordbrukets arbetare ha det i någon mån bättre än fabriksarbetarne och arbetarne i städerna, emedan de förstnämnde få sin aflöning hufvudsakligen in natura. Men här vid lag betyder detta mindre, ty gent emot den stora jordbrukande befolkningen utgöra dock arbetarne vid fabrikerna och i städerna ett mindretal. Den jordbrukande befolkningen utgör dock landets kärna och hvad som åtgöres för att förbättra dess ställning, det skall äfven komma de öfriga arbetsamma klasserna till godo. Från många håll och i synnerhet från dem, som hafva en bestämd inkomst, nemligen löntagarne, hör man rop och återigen rop på billiga pris. Man ömmar för kroppsarbetarne. Jag gör det lika mycket som de, hvilka föra detta tal på sin tunga, men som må häuda icke veta hvad det vill säga att hafva en arbetarekets omkring sig. Man säger, att staten icke behöfver

denna inkomst. Ja, det kan för tillfället vara en sanning. Men jag skulle tro, att om staten finge en besparad penning, så är det lika bra för staten som det är fördelaktigt för en enskild att hafva en sparad penning. Man har förut yttrat — och jag instämmer deri helt och hållet — att, om man skulle göra en lindring för arbetarne, man kunde åstadkomma lindring i fråga om andra förnödenhetsartiklar, såsom kaffe, socker med flera, som äro med tull ganska högt belagda, och det skulle verka till förmån icke allenast för arbetarne utan äfven för löntagarne. Jag är icke af den åsigt, att löntagarnes arbete är för högt betaldt. Långt derifrån, men deras rop att alla andra klasser skola vara billiga i sina fordringar kan vända sig mot dem sjelfva, så att man begär att få reducera deras löner och derigenom erhålla deras arbete till billigare pris. Jag är icke af den åsigten, men det är möjligt att något sådant kan ifrågakomma. Billiga pris verka lika ruinerande för landtbrukaren som för industrien, och ju billigare lefnadskostnaderna äro, desto mindre äro de producerande klasserna, landtbrukarne och industriidkarne, i stånd att förtjena något och förkofra sig. Furst Bismarck, om hvilken här i Kammaren så mycket talats, har yttrat dessa tankvärda ord:

»Staten måste genom att skydda de produktiva klasserna i det helas intresse förebygga de faror, som ligga i en allmän pris-sänkning, om också den enskilde konsumenten då något högre måste betala sina behof.»

På grund af hvad jag anfört yrkar jag bifall till reservanternas förslag.

I detta anförande förenade sig Herrar *Ljunggren, Lars Andersson, Svenson* i Edum och *Wendt*.

Herr Meyer: Det har i dag, såsom alltid då protektionister och frihandlare mötas på arenan, kommit till strid på hela linien, och hvar och en gör sitt bästa för att dräpa sin motståndare. Jag tror emellertid, att huru kraftigt man utdelar sina hugg, så lyckas man icke genomtränga det pansar af förutfattade meningar, antagna teorier och fastslagna principer, hvarmed en och hvar af de stridande beklädt sig. För min del är jag derför förvissad om att, när striden är slutad och vi skrida till frågans slutliga afgörande samt med voteringsedeln kasta våra motståndare ur sadeln eller af dem kastas ur sadeln, partierna skola stå lika manstarka emot hvarandra som vid bataljens början. Under sådana förhållanden vill jag icke försöka att med några skäl inverka på mina motståndare, utan har jag begärt ordet endast för att motivera det votum, som jag kommer att afgifva för Utskottets förslag. Jag inser till fullo det nära sammanhang, som råder mellan jordbruket, industrien, handeln och våra näringar i öfrigt. Och jag vet mycket väl, att ingen industri, ingen näring

Ang. införande af spanmålstrullar.
(Forts.)

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

eller handel kan blomstra upp, så vida icke jordbruket befinner sig i ett normalt och lyckligt tillstånd. Men då det är ett faktum, att icke allenast jordbruksnäringen utan äfven andra näringar och industrien icke endast inom vårt eget land utan ock i hela världen befinna sig i närvarande stund uti en betryckt ställning, så tror jag, att man icke genom nu föreslagna tullar kan åstadkomma gagn vare sig för jordbruket eller genom jordbruket för industri, handel och näringar. Derigenom kommer man endast att försätta arbetaren, som till följd af den tryckta ställningen i allmänhet befinner sig i ett svårt läge, i ett ännu svårare läge. Kunde man genom antagandet af dessa spanmålstullar åstadkomma en allmän uppblomstring i landet, så att följden skulle blifva den, att arbetarne skulle förtjena så mycket mera, som skilnaden i brödspriset uppgår till, så skulle jag visst icke tveka att för honom höja brödspriset; men då jag icke är fullt säker derpå att förhållandet skulle blifva sådant, så anser jag att man skulle begå en orättvisa genom att fördyra brödet för honom, då man icke samtidigt är i tillfälle att bevilja honom vederlag i en eller annan form. Det är detta redan af föregående talare anförda skäl, som gör att jag icke, åtminstone under närvarande förhållanden, kan vara med om lifsmedelstullar.

Den ärade talare som först hade ordet från motpartiets sida sade, att då man här erkände att jordbruket är i närvarande stund så ytterst betryckt, bör man icke då söka att hjälpa det och hvar bör man då söka botemedlet. Jag medgifver att jag under de allmänt abnorma förhållanden, som nu råda, icke är i tillfälle att finna botemedlet; men man bör dock åtminstone söka utröna hvare det onda består, och gör man det, skall man finna, att det hufvudsakliga skälet till det onda ligger i den omständigheten, att våra jordbrukare äro nedtryckta af en oerhörd skuldmassa, som uppstått icke därför att deras handtering burit sig illa, utan därför att de från första stunden köpt mer än hvad deras kapital räckt till och att de därför måst skuldsätta sig från början samt derefter nödgats betala en ränta, som icke kan vinnas af jordbruket. Deri tror jag att det hufvudsakliga onda ligger, och att angifva botemedlet deremot tror jag för min del icke skulle vara så alldeles omöjligt. Om man för att afhjelpa detta onda ville skriva en lag, som förbjöde landtbrukaren att in-teckna sin egendom öfver halfva taxeringsvärdet, tror jag att det skulle utöfva en ganska god verkan. Jag medgifver visserligen att detta skulle blifva en skarp kur, en riktig hästkur, men jag tror att det i någon mån skulle afhjelpa det onda.

Samme talare sade, att man på frihandlaresidan besvarat den frågan: hvad är att göra, med den uppmaningen: »varen arbetsamme, flitige och hållen diet». Jag skulle djupt beklaga, om det svaret blifvit lemnadt från det parti jag tillhör, men om det blifvit lemnadt, så skulle jag icke illa upptaga, om man från mot-

sidan beskyldde oss för att hafva gjort oss saker till upp-
bart hän.

Ang. införande af spanmålstullar.

(Forts.)

Herr Gumælius: Lika med den föregående talaren kan jag börja med att säga, att jag icke tagit till ordet i hopp att ändra någons tankar i detta ämne, utan att jag tvärtom tror att de skäl, som anförts och hvilka förmodligen komma att anföras äfven under flera timmar i morgon, icke komma att inverka på någons öfvertygelse, ty i denna fråga hafva vi nog fattat vår mening litet hvar. Om jag likväl tagit till ordet, så är det för att lemna några sifferuppgifter till kontroll — eller må hända snarare till jembefrelse — med de sifferuppgifter, som framståits från motsidan.

Innan jag öfvergår till dessa siffror skall jag nämna — hvad säkerligen för en och annan här redan är bekant — att frågan nyss afgjorts i Första Kammaren med 72 röster för Utskottets förslag och 52 för reservanternas. Frågan har derigenom förlorat en del af sitt intresse, och under sådana förhållanden är det än mindre tacksamt att uppträda.

Här har på senare tider gifvit sig till känna en sträfvan, en iver att få tullar, och detta nu omsider äfven på ett område, som man förut icke på länge vågat vidröra: tull på de allra nödvändigaste födoämnen. Denna sträfvan efter tullar har framträdtt med allt större och större hetsighet. Det har petitionerats, stormpetitionerats ungefär hvar tredje år. Så fann man år 1879 på att utröna »hvad svenska folket tänker» om ökade tullar, och då skickades ut listor till pålitliga personer i orterna med uppmaning, att de skulle på försigtigt vis söka samla underskrifter, för att resultatet derefter skulle kunna läggas fram för allmänheten. Man gjorde hvad man kunde för att samla namn på dessa listor, och när saken sålunda var mogen för offentlighet, kom den i en tidning, som i en första uppsats på tre spalter och derefter i många följande tillkännagaf hvad svenska folket tänkte. Då voro redan insamlade 1,000 eller 1,200 namn inom Sverige, hvilka innestodo för att här behöfdes ökade tullar — ju fler desto bättre. Under en tid af 4 månader hade detta antal, efter hvad det uppgifvits, omsider vuxit till 6,141.

Tre år senare, eller år 1882, skedde en ny sådan stormpetition i samma rigtning, då franska handelstraktaten skulle pröfvas här i Riksdagen. Äfven då företog man sig att på ett försigtigt sätt söka samla underskrifter för en sådan petition och, efter hvad det uppgafs, fick man då i hop omkring 6,000 namn. Det upplystes likväl, att man vid en flygtig granskning af dessa namn funnit, att uppskattningen af antalet icke var fullt tillförlitlig. Det var nemligen icke alldeles utan exempel, dels att samma namn förekom på mer än ett ställe, och dels att en person tecknat sig jemte alla arbetare på sin fabrik, och dessa alla hade icke upp-

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

tagits såsom en tecknare, utan som så många, som på fabriken funnos arbetare, och dessa uppgingo till hundratal. Det var en stor fabrik och en framstående industriidkare, hvarpå jag syftar, och, ehuru jag visst icke betvivlar att, då han tecknat sig jemväl såsom ombud för arbetarne, han gjort det efter samtal med dem och med deras medgifvande, så är detta sätt att gå till väga, då det är fråga om att räkna i hop ett visst antal enheter af namn, icke riktigt. Jag tror därför, att det uppgifna antalet af 6,000 år 1882 bör icke obetydligt mån reduceras.

I år har också arbetats med stor ifver, och man har gjort betydliga ansträngningar för att samla petitioner. Det större intresset har också lemnat ett bättre resultat. Utskottet har, ehuru frihandelsvänligt, på första sidan af betänkandet varit nog artigt att upplysa, att till Utskottet inkommit »med ett stort antal namn undertecknade 193 ansökningar från olika kommuner inom Östergötlands, Jönköpings, Kalmar, Örebro och Kopparbergs län, angående tullskydd för svenskt jordbruk och svensk industri» och vidare en dylik ansökning »af åtskilliga personer inom Vintrosa och Kräklinge socknar» hvilka ju också ligga i Örebro län. Det är likväl icke nog med dessa, utan — såsom Bevillnings-Utskottets reservanter funnit sig böra tilläggsvis framhålla — ligga dessutom på Bevillnings-Utskottets bord icke obetydliga luntor af dylika petitioner, som kommit in mera enskildt och hvilka Utskottet därför icke ansett sig böra omnämna i betänkandet. Bland dessa listor, som mestadels äro från Bohuslän och Gotland, såg jag äfven ett exemplar från Örebro län, af hvilken lista en kopia finnes bland de hophäftade listorna. Denna omständighet tyder på att möjligen äfven i år misstag kunna vara begångna vid beräkningen af antalet, men jag tager uppgifterna för goda och finner vid hopssummeringen af de uppgifter, reservanterna lemnat, att de uppgå till 9,300 namn från Östergötland, (med Jönköpings, Kalmar, Örebro och Kopparbergs län) samt från Bohuslän och Gotland.

Då första gången ett sådant försök hade blifvit gjordt att genom stormpetitioner söka inverka på regeringen och Riksdagen i protektionistiskt syfte, och att sålunda söka fördyra en mängd lifsförnödenheter för den stora allmänheten, så utskickades på en helt annan väg än protektionisterna användt, nemligen på möjligast offentliga väg och utan försök till påtryckning, dylika petitionslistor äfven från frihandlarne, eller, om jag så får kalla dem, från de frisinnade. De utgingo såsom tidningsbihang med uppmaning till dem, som sjelfve så ville, att skrifva på och sedermera sjelfva kosta på postporto och återsända listorna till tidningens redaktion. Tiden, under hvilken dessa listor voro ute, var i början bestämd till 14 dagar, men utsträcktes sedermera på begäran till inalles 28 dagar, och under den tiden inkommo sålunda icke mindre än 20,036 namn. Jag ställer dessa 20,036 under-

skrifter emot de under fyra gånger så lång tid åren 1879 och 1880 samlade 4,391, de 6,000 af år 1882 och de 9,300, som nu insamlats från protektionistisk sida, och tror att de frisinna de fullt uppväga protektionisternas listor.

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

Jemföra vi särskildt de båda samtidiga listgrupperna — de protektionistiska af 1879 och 1880 samt frihandlarnes af år 1880 — så visar sig det märkliga förhållandet, att från de flesta af Sveriges län inkommo flera protester mot skyddstullsrörelsen, än hvad skyddstullsvännerna hade kunnat åstadkomma. Detta gälde alla utom två län. Jag behöfver väl icke nämna, att det ena af dessa två län var Östergötlands; det andra var Upsala län. Protektionisterna hade då i Östergötlands län 1,306 namn. Mot dessa 1,306 från Östergötland stodo då från samma län på frihandlarnes lista 852 underskrifter. Frihandelsvännerna voro då icke uppe i högre antal än 40 procent af de opinerande östgötarne, men det är vackert så i fråga om ett sådant län. I Upsala län, der det fans ett par starka protektionistcentra, ett i staden Upsala och ett på landet, var förhållandet ungefär detsamma: 565 protektionister emot 430 frisinna de. På de listor, som inkommo från alla öfriga län i Sverige, voro de frisinna des namnunderskrifter flere än protektionisternas. Jag har här i min hand den specifika teckningen öfver dessa listor och är villig att besvara förfrågningar, som från ena eller andra sidan kunna ställas till mig. Jag skall dock nu endast uppehålla mig vid ytterst få af dessa uppgifter, som af en eller annan anledning synas mig mera märkliga än de öfriga.

I likhet med en föregående talare udrar jag på, att Göteborgs och Bohus län — ett län, der staden Göteborg är belägen, der en annan stark utförselort för spanmål, nemligen Uddevalla, finnes och der det finnes en stor fiskeribefolkning, som behöfver köpa spanmål — gjort sig möda att uppskicka så många protektionistiska listor. År 1879 nöjde man sig på den protektionistiska sidan med 194 namn derifrån; nu uppgifver man derifrån 1,100 namn på personer, som önska att få brödet fördyradt. Men äfven detta antal når icke upp emot det antal, som 1880 i Göteborgs och Bohus län yttrade sig mot brödets fördyrande; ty mot dessa 1,100, hvilka äro protektionister i dag, stå dock på frihandlarnes listor af år 1880 från detta län 1,538 namn. Deremot tyckes protektionismen hafva fattat sådant fäste på Gotland, att det ser ut som om Gotland vore näst Östergötland protektionismens rätta sköldborg här i landet. Åren 1879 och 1880 fingo protektionisterna härifrån endast 57 namn; de frisinna de icke heller så synnerligt många, men dock 299. Men nu har Gotland lemnat protektionismen stödet af 1,200 namn. Jag begagnar om innevarande års petitioner runda siffror, som jag icke kontrollerat, men jag tager dem för goda, sådana de finnas i den vid Utskotets betänkande fogade reservationen, der man rör sig med idel

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

rundade siffror. Vidare har protektionismen nu på senaste tiden vunnit i Östergötland, Småland, Nerike och Dalarna, hvilka landskap tillsammans uppgifvas ha tillfört protektionisterna i mycket rundt tal 7,000 namn. Samma fyra landskap gåfvo år 1880 i motsatt riktning något, men icke så mycket mindre antal namn; och det är att märka, att då var hvarje namn kontrolleradt och noga räknadt för sig. Antalet frihandelsvänliga namn från den trakten uppgick då till 6,404. Från alla landskap utom de nu nämnda äro frihandelsyrkandena af år 1880 öfvervägande.

Det har någonstädes blifvit sagdt, att det är underligt, att de, som klagat värst öfver att deras fabrikat icke kunde reda sig utan skyddstullar, i år icke alls tala om sådant; att personer, som förut varit ifrigast för att vinna skydd för sina näringar, nu tyckas liksom säga: vi tåla ganska väl vid de ökade arbetskostnaderna, som måste följa deraf att I läggen en liten tull på spanmål och andra lifsförnödenheter. I kunnen gerna lägga tull äfven på smör, kött o. s. v. Men tron I, mine herrar, att dessa industrielle skyddstullsvänner skola nöja sig dermed i längden? Jag tror det icke. De hafva icke heller gjort det; ty om jag icke är origtigt underrättad, finnes för närvarande redan här i Stockholm ett ganska betydligt antal listor, som förmodligen komma att offentliggöras inom få dagar härefter, utan afseende på utgången af den nu föreliggande frågan, och hvilka komma att framhålla behofvet af skydd för en hel del näringar och icke minst för den ena af de två näringar, angående hvilka en mycket framstående talare och riksdagsman för några dagar sedan offentligt yttrade, att för dem icke kunde ifrågakomma något tullskydd, emedan de stodo i en exceptionel ställning. Dessa två näringar skulle vara jern- och trävaruhandteringen. Den ena af dem — jernhandteringen eller någon del deraf — kommer troligen att endera dagen, möjligen redan i morgon, här i Stockholm uttala sitt stora behof af något understöd. Det skall icke förvåna mig, om vi också på petitionslistor, som snart varda tillgängliga, få se namn, hvilka äro tecknade såsom arbetsgifvare och jämväl representerande många namn på arbetare vid samma verk — personer, hvilka stå i godt förhållande till sina arbetsgifvare och derhän gå i samma riktning som desse, att en kan teckna sig för många. Möjligen miss-tager jag mig. Det är också möjligt, att jag har rätt; hvilketdera skall framtiden troligen ganska snart utvisa.

Här har redan talats något och kommer väl att talas mera om, huru bra man har det i Amerika till följd af tullarne, eller huru illa man der har det oaktadt tullarne. Just i dag har kommit i min hand ett bref från Amerika, hvilket i någon mån berör denna fråga. Det är skrifvet af en svensk, som flyttat dit, en mycket aktningsvärd och aktad man med godt omdöme, förut landtbrukare i Mälardalen och numera landtbrukare i fjerran vestern, dit han flyttat med sin familj och sitt kapital, som han

ansåg sig kunna bättre tillgodogöra sig der än här hemma. Han intresserar sig mycket för sitt gamla hemland, hvilket synes af brefvet, der han skriver bland annat:

Ang. införande af spanmätstullar.

(Forts.)

»Af tidningar från Sverige, hvilka bereda oss stor glädje, so vi att skyddstullsystemet håller på att insmyga sig på svenska riksdagen. Vi, som här se det förderfliga af skyddstullsystemet, äro högligen förvånade öfver möjligheten att något sådant kunnat ifrågasättas i Sverige. Visserligen har Amerika under senaste 20 år under detta skyddstullsystem betalt hälften af sin statsskuld, 1,200 mill. dollar; men hvilka hafva burit största bördan? Jo, de som varit minst i stånd dertill. Under tiden ha här uppstått på de mindre bemedlades bekostnad penningfurstar i mängd, hvilka hafva i sin makt ett draga in eller släppa ut penningar just som de behaga. Börjar Sverige med skyddstullar för spanmål, ha ni snart I ka illa bestådt som här. Fortfar detta system här, blir troligen hela statsskulden betald inom tio år. Tänk 9,120 millioner kronor svenskt betalda af ett land inom 30 år, kan det vara rättvist mot den nuvarande befolkningen? Det demokratiska partiet kommer fjerde Mars till makten. Få se om det skall fortgå på samma väg med tull- och tillverkningsafgiften, som republikanska partiet!»

Det der kan ju på sätt och vis anses beröra denna fråga, och för mig åtminstone är det af intresse att se en värderad och högaktad vän taga del i och på grund af den erfarenhet, han vunnit, yttra sig om vår fråga för dagen. Det är en sida af saken, som han framhåller och som särskildt förtjenar att beaktas, nemligen huu vida det är rätt att -- äfven om vi använda de för statskassan obehöfliga öfverskott, som vi redan hafva och än ytterligare torde komma att få, på ett så förståndigt sätt, att vi, liksom amerikanarne, dermed afbetala vår skuld -- om, säger jag, det ändå är rätt att för detta ändamål lägga dryga afgifter på dem, som minst förmå bära ökade bördor. Jag anser för min del, att den fattigare befolkningen i landet är genom den stora roll, som en del tullafgifter redan spelar i vår budget, tillräckligt hårdt beskattad, ja, utöfver hvad som är rätt och billigt, och ur den synpunkten kan jag icke vara med om att lägga på den ytterligare en skatt.

Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Herr Svensson i Lösen: Som jag är en bland reservanterna mot Utskottets betänkande, är det klart för Kammaren, på hvilken ståndpunkt jag står i denna fråga. Då jag nu går att yttra några ord rörande densamma, vill jag först tillkännagifva, att jag har den icke mera moderna uppfattningen, att svenskt arbete och svensk industri böra genom lämpliga och väl avvägda tullar skyddas. Inom Utskottet, der frågans behandling var både långvarig och delvis ganska intressant, var det ingen, som icke

Ang. införande af spanmålstullar.

(Forts.)

medgaf, att jordbruket för närvarande befunde sig i en betryckt ställning, men den bot deremot att genom tullar hjälpa saken, som motionärerna föreslagit, förkastades af majoriteten. Emellertid voro meningarna så delade, att beslutet fattades med 10 röster emot 9, och då jag naturligtvis icke kan gilla den motivering, som innehålles i Utskottets betänkande, skall jag be att något få vidröra densamma. Utskottet säger på sidan 13 i betänkandet, efter att hafva redogjort för Friherre Klinckowströms och Herr Pehrssons i Norrsund motioner: »Icke heller ur de synpunkter, ur hvilka öfrige motionärer påkallat tullskydd för vår jordbruksnäring, kan Utskottet finna sådant hvarken billigt eller lämpligt, om än Utskottet ingalunda vill eller kan förneka, att denna näring i våra dagar har att kämpa med betydande och afsevärda svårigheter.» Detta erkänner Utskottet, och under diskussionen här i Kammaren har detta förhållande icke bestridts af någon. Men på följande sida säger Utskottet: »Utskottets nyss antydda åsigt, att det betryck, i hvilket vår jordbruksnäring för närvarande befinner sig, icke i någon väsentligare mån kan anses härröra från ofvan antydda omständigheter, bestyrkes af den alldeles liknande klagan, som förnimmes från så många andra jordbruksidkande länder, hvilka befinna sig under helt andra produktionsvilkor än vårt. Svårigheten att finna afsättning för jordbrukets alster, hvaröfver från alla håll klagas, måste antagligen hafva sin grund i allmänt rådande missförhållanden, som icke genom tulllagstiftningen kunna undanrödjas.» Utskottet erkänner således, att missförhållanden äro rådande, men vill icke låta dessa afhjelpas genom tullar. Jag frågar med anledning deraf: borde då icke Utskottet hafva angifvit något medel till det ondas undanrödjande? Men det har Utskottet icke gjort. Jag vill emellertid erinra, huru som för några år sedan Tysklands store rikskansler, denne sin tids störste man, genomdref efter heta strider med representationen hvad vi här i dag öfverlägga om, nemligen skyddstullar för jordbruket, och han har i år med representationen tagit ytterligare ett steg i samma riktning. Den mannen brukar icke taga två steg efter hvarandra i orätt riktning. Detta i det monarkiskt, byråkratiskt styrda Tyskland. Gå vi derefter till det republikanskt styrda Frankrike, der både styrelsen och representationen utgått genom direkta val af folket, så finna vi att de fattat samma beslut om tullskydd för sitt lands jordbruk. Äfven Österrike—Ungern har vidtagit samma åtgärd. När man ser allt detta och derjemte betänker, att dessa länder, i regel taget, hafva rikare jord och lefva under lyckligare klimatiska förhållanden, med kortare vintrar och jemnare arbetstid för jordbrukaren samt dessutom med större kapitalstyrka och billigare räntesatser, äfvensom tager hänsyn till den ofantliga täflan, som eger rum med Australien, Amerika och Ryssland, kan man icke förstå, huru vi kunna ställa oss i en annan ställning än alla dessa länder.

Enligt min tro verka ej heller jordbrukstullar så synnerligen mycket i den riktningen att fördyra varan. Det är i detta afseende redan vidrördt af Utskottets vice ordförande, att då i Tyskland tullsatserna beslötos, så föllo med samma belopp sådesprisen i Libau. Också är det klart för mig, att om vi icke vidtaga en sådan åtgärd som den föreslagna, komma icke de nuvarande förhållandena att vara, utan, när andra länder sätta bommar för oss, kommer nämnda ländernas öfverproduktion att ännu hårdare trycka oss. Jag tror ej heller på det lifliga talet om att man genom denna lilla åtgärd skulle »fördyra brödet för den fattige».

När denna fråga först i riksdagens början kom på tal, märktes en viss oro i sinnena här och der, jemväl i pressen, och när tullmotionerna remitterades, fick man här höra ett ganska häftigt språk. Äfven vid detta tillfälle har en ledamot på stockholmsbänken yttrat sig delvis rätt häftigt mot en annan talare. Han slutade med: låt oss köpa bröd för godt pris och i stället aflyfta skatterna, som så hårdt tynga jordbruket! Detta senare är en sanning, men en sanning med modifikation. Det är en vacker tanke, en fras, på hvilken man kan tillämpa ordspråket: Medan gräset gror, dör kon. Sedan representationsreformens genomförande hafva vi i 19 år talat och bråkat om att afskrifva grundskatter och indelningsverk och gjort alla möjliga försök att erhålla en rättvisare skattefördelning — en absolut rättvisa kan nemligen icke åstadkommas. Något är också gjordt i den rätta riktningen: skjutsbördan är aflyftad, förändrade grunder äro införda för prestgårds-, kyrko- och tingshusbyggnad, men kanske största delen af de jorden vidlådande skatterna kvarstår; och att aflyfta dessa är icke någon lätt sak, utan erfordrar ett så stort maskineri, att det med bästa vilja i verlden måste dröja länge, innan man kan komma till ett resultat i den vägen. Jag skall emellertid icke längre uppehålla herrarnes tid, utan slutar med att yrka bifall till reservanternas förslag och afslag å Utskottets hemställan.

Häruti instämde Herrar *Pehrsson* i Norrsund och *Petersson* i Bolstad.

Herr *Ekdahl*. Såsom de äldre kamraterna i Kammaren känna till, yttrade jag mig mot franska och spanska handels-traktaterna, när dessa förelågo till behandling i Kammaren. Mot den franska yttrade jag mig på den grund, att den icke innefattade nödig reciprocitet, och mot den spanska därför, att den var till hufvudsaklig fördel icke för oss utan för Norge. Men jag har deremot icke varit någon vän af lifsmedelstullar och skulle icke heller vara det nu, om jag icke efter mogen öfvertygelse funnit jordbrukarne vara i största behof af understöd och sålunda ansett mig tvingad att biträda reservanternas förslag.

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

Ang. införande af spanmålstullar.
(Forts.)

Jordbruket är verkligen i en högst betryckt ställning, hvilket jag erfarit genom min nästan dagliga beröring med landbrukarne i en vidsträckt ort kring den stad, der jag är hemma. Det är icke blott de, som äro belastade med grundskatter samt rustnings- och roteringsbördor, som klaga, utan äfven alla andra. Och då det talas om, att jordbrukarne betalat sina egendomar för högt, så att de till följd deraf icke kunna existera, så kan jag upplysa, att det finnes många, som betalt sina egendomar till sista skillingen, så att de icke vidare på dem hafva någon skuld, men ändå sista åren haft förlust, och det oaktaft de arbetat sträfsamt och insigtsfullt och äfven hållit diet, såsom en talare uttryckte sig; de hafva nemligen icke kostat på sig de ringaste öfverflödsartiklar.

En talare har sagt, att 4 tunnland jord icke vore tillräckliga för en jordbrukare för att kunna föda en familj. Jag har mig bekant att de icke allenast äro fullt tillräckliga därför, utan i vanliga fall äfven något kan afyttras, och är det, enligt min åsigt, numera de mindre jordbrukarne framför de större, som äro spanmålstörsäljare.

Att förhållandena i afseende på spanmålsprisen äro högst bedröfliga, är för herrarne bekant. Men att de äro så svåra, som för närvarande, torde dock icke vara känt. Rågen gäller för närvarande 10 öre på pundet mindre än hafren, det gör 50 öre mindre per centner. Jag kan nemligen upplysa, att större poster hafre sålts för en krona pundet, då svensk, välbergad, fullgod råg utbudits utan att finna köpare ens till 90 öre pundet. Hvetepriset är äfven så tryckt, att det är lägre än det varit i mannaminne, och finnes det knappt köpare till hvad af den artikeln odlas inom landet. Följden af det sagda är, att produktionen minskas, och att hvete och råg måste importeras följer därför af sig sjelft. Jordbrukarne måste kasta sig på hafreodling, men huru vida detta är fördelaktigt för vårt land, känna herrar jordbrukare bättre än hvad jag kan beskrifva.

En talare på kristinehamnsbanken talade om, huru jordbrukaren skulle sköta sig, hvilka sädesslag han skulle odla o. s. v. Det är lyckligt, att det finnes personer, som hafva så väl reda på sådant. Jag tror dock att, med den intelligens som jordbrukarne nu besitta, dessa hafva större erfarenhet och insigt härutinnan. Huru vida hans uppgifter om jordbruket för öfrigt voro rigtiga eller icke, derpå vill jag ej inlåta mig, men han uttalade sig äfven om handelsförhållanden, och dervid är jag i tillfälle bedöma, att hans uttalanden icke öfverensstämma med verkliga förhållandet. Han sade, att tullen på spanmål skulle fördubblas genom uppstående extra omkostnad, såsom att varan måste vägas eller mätas, att fartygen skulle nödgas lossa vid andra tullplatser än hvar till de voro bestämda, att de icke fingo lossa natt och dag samt att en förökad tullpersonal skulle erfordras. Jag vill då upplysa, att äfven tullfri spanmål mätes eller väges af emottagaren, och att vid lossning af sådan tullbevak-

ning måste närvara. När vi för några år sedan hade inregistreringsavgift på mjöl, tilläts det att lossa samma på alla tullplatser, och torde dylikt tillstånd nog äfven nu erhållas för spannmål och mjöl, om tull derå åsättes. Lossning natt och dag får icke nu ske ens af gods, som är fritt från tull, utan lossningen får ega rum endast vissa tider på dagen, och för öfvertid måste man betala en viss avgift till tullpersonalen. Att en förökad tullpersonal skulle behöfvas tror jag icke heller, ty bevakningen vid lossandet af en spannmålslast utgöres endast af en tullvaktmästare, och denne skall vara närvarande vid lossningen, ehvad tull erlägges eller icke. De af den nämnde talaren uppgifna skälen hålla sålunda för mig icke streck.

Talaren från Örebro nämnde, att andra näringars ställning inom landet skulle vara så god. De talare, som stått på samma sida som han i denna fråga, beklaga sig deremot öfver att den är så dålig, och det är min åsigt också. Talaren från Örebro sade äfven: näringsidkarne klaga icke nu. Ja, de som finnas kvar, hafva tröttnat att klaga, då deraf ingen förbättring synes vara att förvänta, men en stor del har gått under. På min ort funnos förut ganska stora fabriker och industriella inrättningar, men beklagligen ligger nu större delen nere, och de som finnas kvar arbeta utan någon vinst, alltsammans en följd af den tryckta ställningen i landet.

Det har talats om, att arbetarne på landet skulle lida af spannmålstullar. Jag tror, såsom också redan anmärkts, att dessa tullar icke beröra dem, ty alla jordbruksarbetare hafva sin spannmål in natura, och vid jernbruken hafva arbetarne i sina kontrakt sig förbehållet att erhålla spannmål till ett visst pris, ehvad det gäller 10 eller 20 kronor tunnans. Hvad arbetarne i städerna beträffar, har det många gånger uttalats, till och med af den förste talaren här i afton, att spannmålstull icke komme att inverka på dem, och äfven af andra sagts att detta i högst obetydlig mån skulle blifva fallet. Vi måste också från städernas sida erkänna, att om ställningen på landet är god, så är ställningen i städerna god, och beredes derigenom stadsarbetaren förökad arbetsförtjenst, som långt öfverskrider det högre pris på mjölpundet, han får betala. Under sådana förhållanden kan jag icke finna annat, än att jag bör följa reservanterna i afseende på de föreslagna spannmålstullarna, hvilka jag funnit vara mycket måttligt tilltagna. Det har emellertid äfven föreslagits tull på fläsk. Denna tull vill jag deremot icke tillstyrka på den grund, att det är en artikel, som utgör det hufvudsakligaste i arbetarens föda och användes af denne på många sätt. Det är otvifvelaktigt, att tull på fläsk skall direkt höja priset och fördyra lefnadskostnaderna, utan fördel för landet, och det vill jag icke vara med om.

Det har yttrats, att statsverket icke har behof af tullintraden för spannmål, och vill jag under sådana förhållanden gerna med-

Ang. införande af spannmålstullar.
(Forts.)

Ang. införande af spanmålstullar. (Forts.) gifva, att tullen å socker och kaffe nedsattes med motsvarande belopp, som spanmålstullarne beräknas komma att lemna, och kan väl genom en sådan nedsättning icke någon gerna påstå att arbetaren pålagts ökad tunga.

Såsom jag förut yttrat, anser jag mig böra tillstyrka de föreslagna spanmålstullarna och förenar mig därför med reserванterna med undantag i hvad som afser tullen å fläsk.

I anseende till den långt framskridna tiden, och då ytterligare många ledamöter anmält sig vilja afgifva yttranden i det förevarande ämnet, afbröts nu öfverläggningen för att fortsättas i morgondagens sammanträde.

§ 2.

Till bordläggning anmälde:

Stats-Utskottets Memorial (N:o 24), med anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande åtskilliga till regleringen af utgifterna under riksstatens sjunde hufvudtitel hörande frågor;

Andra Kammarens Tredje Tillfälliga Utskotts Utlåtanden:

N:o 4 (i samlingen N:o 11), rörande Herr Lasse Jönssons motion angående skrifvelse till Kongl. Maj:t om åtgärder till beredande af trygghet för att till välgörande eller allmännyttiga ändamål donerade eller testamenterade egendomar varda rätt förvaltade och använda; och

N:o 5 (i samlingen N:o 12), i anledning af Herr E. von der Lanckens motion angående skrifvelse till Kongl. Maj:t om utredning i fråga om villkoren för inrättande af en allmän lånekassa för Sveriges kommuner.

Dessa nu bordlagda ärenden skulle å föredragningslistan för morgondagens sammanträde uppföras framför de ärenden, som blifvit andra gången bordlagda.

§ 3.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

Herr <i>O. N. Wagenius</i>	under 14 dagar fr. o. m. d. 26 dennes,
» <i>Sam. Johnson</i>	» 14 » » 26 »
» <i>A. Larsson</i> i Lund	» 14 » » 28 »
» <i>Ol. Persson</i> i Örkelljung	» 14 » » 26 »
» <i>J. P. Nilsson</i>	» 14 » » 26 »
» <i>P. A. L. Malmström</i>	» 14 » » 26 »
» <i>And. Magnusson</i>	» 14 » » 26 »
» <i>Per Ersson</i> i Buska	» 14 » » 26 »

Herr	<i>J. Andersson</i>	i Lysvik	under 14 dagar	fr. o.m. d. 27	dennes,
»	<i>P. Pehrsson</i>	i Norrsund	» 14	»	» 26 »
»	<i>Sv. Nilsson</i>		» 14	»	» 26 »
och	» <i>H. Andersson</i>	i Nöbbelöf	» 14	»	» 26 »

§ 4

Justerades protokollsutdrag; hvarefter Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{1}{2}$ 12 e. m.

In fidem

H. A. Kolmodin.